

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський державний університет імені Петра Могили

Г. Л. Шведова

КРИМІНОЛОГІЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для підготовки до практичних занять
для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»
галузі знань 0304 «Право»
напряму підготовки 6.030401 «Правознавство»

Випуск 219

Миколаїв – 2014

УДК 343.9 (075.8)
ББК 67. 99(2)8я 73
Ш 34

*Рекомендовано до друку вченою радою
Чорноморського державного університету імені Петра
Могили (протокол № 10 від 20.05.2014 р.).*

Рецензент:

Кириченко О. А. – доктор юридичних наук,
професор, завідувач кафедри цивільного та криміналь-
ного права і процесу Чорноморського державного
університету імені Петра Могили.

Ш 34

Шведова Г. Л.

Кримінологія : [методичні рекомендації для
підготовки до практичних занять для студентів
освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» галузі
знань 0304 «Право», напряму підготовки 6.030401
«Правознавство»] / Г. Л. Шведова. – Миколаїв :
Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2014. – 80 с. –
(Методична серія ; Вип. 219).

Методичні рекомендації призначено для
студентів, що здобувають освітньо-кваліфікаційний
рівень «бакалавр» галузі знань 0304 «Право»,
напряму підготовки 6.030401 «Правознавство». У
виданні наведено план занять, основні терміни,
завдання для практичних занять та індивідуально-
навчальної роботи студентів.

УДК 343.9 (075.8)
ББК 67. 99(2)8я 73

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ	6
Тема 1. Поняття, предмет, метод та система кримінології.....	8
Тема 2. Історія розвитку та сучасний стан кримінології	10
Тема 3. Злочинність та її основні характеристики	12
Тема 4. Причини та умови злочинності	14
Тема 5. Кримінологічне вчення про особу злочинця.....	16
Тема 6. Організація і методика кримінологічних досліджень	18
Тема 7. Загальні проблеми попередження злочинності в Україні	20
Тема 8. Загальні засади протидії злочинності в Україні.....	22
Тема 9. Кримінологічне прогнозування та планування боротьби зі злочинністю.....	23
Тема 10. Кримінологічна характеристика та попередження злочинності неповнолітніх	25
Тема 11. Кримінологічна характеристика та попередження насильницьких злочинів	27
Тема 12. Кримінологічна характеристика та попередження професійної злочинності	29
Тема 13. Кримінологічна характеристика та попередження організованої злочинності.....	31
Тема 14. Кримінологічна характеристика та попередження загальнокримінальної корисливої злочинності	33
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ	35
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	74

ВСТУП

Дисципліна «Кримінологія» призначена для формування у бакалаврів галузі знань 0304 «Право», напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» навичок щодо аналізу стану та динаміки злочинності в Україні й можливості прогнозування кримінологічної ситуації у країні.

Метою курсу «Кримінологія» є формування у студентів науково обґрунтованих уявлень про сучасний стан злочинності в Україні та у світі в цілому, про тенденції і фактори, що її зумовлюють, про особистість злочинця, а також про систему заходів боротьби зі злочинністю і окремими її видами.

Завдання курсу – забезпечення студентам можливостей ознайомитися з новітніми науковими та практичними досягненнями у сфері запобігання та протидії злочинності й окремими її видами; вироблення навичок та вмінь комплексного аналізу локальної кримінальної ситуації, прогнозування боротьби з окремими видами злочинів, у тому числі й з організованою злочинністю.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність кримінологічних знань про історію розвитку кримінологічної науки в Україні; методологію і методи кримінологічної науки; теорію злочинності; теорію детермінації злочинності; особистість злочинця, класифікацію та типологізацію осіб, які вчиняють злочини; теорію запобігання та протидії злочинності; кримінологічну характеристику окремих видів злочинності: організованої, рецидивної, насильницької, службової, економічної, професійної, жіночої, неповнолітніх тощо.

Як загальнотеоретична наука про злочинність, кримінологія сприяє глибшому засвоєнню соціологічного змісту найважливіших положень кримінального права, кримінального процесу, кримінально-виконавчого права, криміналістики та інших юридичних дисциплін.

Дисципліна «Кримінологія» має теоретико-прикладний характер. У теоретичному аспекті вона дозволяє студентам аналізувати основні концепції державної політики в галузі боротьби зі злочинністю, історичні аспекти розвитку української кримінологічної науки, сучасний стан та тенденції поширення злочинності в Україні, розкривати зміст програм державних заходів щодо запобігання злочинності як явища суспільного буття.

На підставі отриманих знань студенти мають вміти ґрунтовно аналізувати економічні, політичні, правові, соціальні заходи протидії злочинності в Україні, користуватись статистичними даними щодо стану, структури, динаміки злочинності в сьогоденному житті.

Перелік тем, що охоплені даними методичними рекомендаціями, відповідає державним освітнім стандартам. У кожній темі викладено план, словник термінів, які слід опанувати для вивчення дисципліни, комплексні завдання для практичних занять, що дозволяє перевірити ступінь опанування студентами теоретичного матеріалу та вміння застосувати його при розв'язанні практичних задач.

Наприкінці методичних рекомендацій наведено варіанти індивідуальних завдань, перелік рекомендованої літератури.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назви модулів (змістових модулів) і тем	Кількість годин											
	денна форма					заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки												
Тема 1. Поняття, предмет, метод та система кримінології	9	2	2			5	10	1	1			8
Тема 2. Історія розвитку та сучасний стан кримінології	9	2	2			5	10	1	1			8
Тема 3. Злочинність та її основні характеристики	9	2	2			5	10	1	1			8
Тема 4. Причини та умови злочинності	8	2	2			4	9	1				8
Тема 5. Кримінологічне вчення про особу злочинця	9	2	2			5	9	1				8
Разом за змістовим модулем 1	44	10	10			24	48	5	3			40
Змістовий модуль 2. Загальні засади запобігання та протидії злочинності в Україні												
Тема 6. Організація і методика кримінологічних досліджень	9	2	2			5	10	1	1			8
Тема 7. Загальні проблеми попередження злочинності в Україні	9	2	2			5	9	1				8
Тема 8. Загальні засади протидії злочинності в Україні	9	2	2			5	8					8

Кримінологія

Продовження табл.

Тема 9. Кримінологічне прогнозування та планування боротьби зі злочинністю	8	2	2			4	8					8
Разом за змістовим модулем 2	35	8	8			19	35	2	1			32
Змістовий модуль 3. Кримінологічна характеристика окремих видів злочинів												
Тема 10. Кримінологічна характеристика та попередження злочинності неповнолітніх	9	2	2			5	9	1				8
Тема 11. Кримінологічна характеристика та попередження насильницьких злочинів	9	2	2			5	8					8
Тема 12. Кримінологічна характеристика та попередження професійної злочинності	9	2	2			5	8					8
Тема 13. Кримінологічна характеристика та попередження організованої злочинності	9	2	2			5	8					8
Тема 14. Кримінологічна характеристика та попередження загальнокримінальної корисливої злочинності	9	2	2			5	8					8
Разом за змістовим модулем 3	45	10	10			25	41	1	0			40
Усього годин	124	28	28			68	124	8	4			112
Залік		2						2				
Усього годин (разом із заліком)	124	30	28			68	124	10	4			112
Модуль 2												
ІНДЗ	20					20	20					20
Усього годин	144	30	28			20	68	144	10	4		112

Тема 1

ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, МЕТОД ТА СИСТЕМА КРИМІНОЛОГІЇ

План заняття:

1. Поняття кримінології як соціально-правової науки, її предмет.
2. Завдання та функції кримінології.
3. Методологія кримінології. Загальнонаукові та приватнонаукові методи пізнання.
4. Місце кримінології у системі наук.
5. Система кримінології як науки і навчальної дисципліни. Загальна та Особлива частини кримінології.

Основні терміни:

Кримінологія, методологія; загальнонаукові методи пізнання (логічний, висування гіпотез, експерименту, експертних оцінок), приватнонаукові методи пізнання (соціологічні, математичні, статистичні, педагогічні, психологічні); функції; завдання; зв'язок кримінології з філософією, соціологією, економікою, психологією, педагогікою, статистикою, наукою управління; кримінологія та правові науки: взаємозв'язок кримінології з кримінальним, кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим, адміністративним правом; система криміно-логії.

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. Дайте визначення поняття та предмету курсу «Кримінологія».
2. Визначте основні завдання та функції кримінології.
3. Дайте оцінку теоретичного та практичного значення науки кримінології.
4. Як співвідносяться загальнонаукові та приватнонаукові методи пізнання?
5. Яке місце посідає наука кримінологія в системі правових наук?
6. У чому полягає структура кримінології як науки та навчальної дисципліни?
7. Який зміст складають Загальна та Особлива частини кримінологічної науки?

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. Загальна характеристика компонентів предмету кримінології: злочинності, особи злочинця, причин та умов злочинності, попередження злочинності.
2. Структура кримінологічних знань.
3. Системний підхід до вивчення кримінології.
4. Концепції розвитку кримінологічної науки в Україні.
5. Проблеми та завдання сучасної кримінологічної науки.

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

1. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

- 1.1. Функції науки кримінології.
- 1.2. Співвідношення кримінології та кримінального права.
- 1.3. Завдання кримінології та шляхи впровадження наукових рекомендацій у практику боротьби із злочинністю.
- 1.4. Сучасна зарубіжна кримінологічна наука.

2. Накресліть порівняльну таблицю інститутів Загальної та Особливої частини науки кримінології.

Тема 2

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНИЙ СТАН КРИМІНОЛОГІЇ

План заняття:

1. Зародження кримінологічної думки. Виникнення кримінології як науки.
2. Класичний напрям (школа) кримінології.
3. Антропологічний напрям (школа) кримінології.
4. Соціологічний напрям (школа) кримінології.
5. Стан та розвиток кримінології в 20-30-ті роки ХХ ст. Розвиток кримінології у 60-ті роки до сучасного етапу становлення.
6. Сучасний етап кримінології в Україні.

Основні терміни:

Кримінологічна думка, примітивні та теологічні погляди на злочинність, кримінологічні погляди соціалістів-утопістів XVI-XVII століть (Т. Мор, Кампанелла, Ж. Мольєр), філософів-просвітителів XVII-XVIII століть (Ч. Беккарія, Жан-Жак Руссо, Ш. Монтеск'є, Вольтер); класичний напрям у кримінології, інтелект і свідомість людини (Ієремія Бентам, А. Фейєрбах, М. Таганцев, О. Кістяківський); антропологічний напрям (Ч. Ломброзо, Р. Гарофало, М. Неклюдов, А. Лихачев, П. Тарнавська, В. Чиж), злочинність як природний біологічний феномен, конкретний злочинець – злочинний генотип; соціологічний напрям у кримінології (А. Кетле, Г. Тард, А. Геррі); Всесоюзний інститут з проблем вивчення причин і розробці заходів попередження злочинності, загальні проблеми злочинності (А. А. Герцензон, А. І. Долгова, І. І. Карпець, Н. Ф. Кузнєцова), кримінологічні кабінети з вивчення злочинності, кримінологічні школи; сучасний стан кримінології в Україні, відтворення злочинної поведінки, самодетермінація злочинності (В. В. Голіна, І. М. Даншин, О. М. Джужа, А. П. Закалок, А. Ф. Зелінський, О. М. Костенко, І. П. Лановенко, І. К. Туркевич).

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. Визначте передумови зародження кримінологічної думки.
2. З'ясуйте примітивні та теологічні погляди на злочинність, злочинця і причини, які зумовлюють порушення певних норм поведінки.

3. Розкрийте основні положення класичного напрямку (школи) кримінології.
4. Які причини зародження антропологічного напрямку (школи) кримінології?
5. Визначте основні характеристики соціологічного напрямку (школи) кримінології.
6. Визначте особливості розвитку кримінології у 20-30-ті роки ХХ ст. Яким був розвиток кримінології в 60-ті роки до сучасного етапу становлення?
7. З'ясуйте основні характеристики сучасного етапу кримінології в Україні.

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. Охарактеризуйте поняття «кримінологічне мислення». В чому його суть і на чому воно ґрунтується?
2. Платон зазначав, що злочинність – хвороба суспільства. Що він мав на увазі?
3. Е. Дюркгейм розглядав злочинність як соціальну норму. Чи це означає, що злочинність є невід'ємним суспільним явищем?
4. Охарактеризуйте, чим відрізняється концепція злочинної людини (злочинця) Ч. Ломброзо від концепції природженого злочинця Е. Феррі?

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

1. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

- 1.1. Завдання кримінології та шляхи впровадження наукових рекомендацій у практику боротьби із злочинністю.
- 1.2. Аналіз кримінологічних досліджень у сучасній Україні.
- 1.3. Стан злочинності в Україні та зарубіжних країнах (порівняльний аналіз).

2. Накресліть порівняльну таблицю етапів розвитку кримінологічної науки.

Тема 3

ЗЛОЧИННІСТЬ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

План заняття:

1. Поняття злочинності. Основні ознаки злочинності.
2. Кількісні та якісні характеристики злочинності.
3. Стан, рівень злочинності, структура, питома вага окремих видів злочинності.
4. Динаміка злочинності і фактори, що на неї впливають.
5. Географія злочинності, обставини, які її зумовлюють.
6. Злочинність і злочин, їх взаємозв'язок.
7. Поняття латентної злочинності, її види та методи оцінки.
8. Стан і тенденції злочинності на сучасному етапі розвитку суспільства.

Основні терміни:

Злочинність; основні ознаки злочинності: соціально-правове явище, історична зумовленість, мінливість, суспільна небезпечність, відносна масовість і регулярність, стійкість, самодетермінація; кількісні та якісні характеристики злочинності: динаміка злочинності, рівень злочинності, стан злочинності, структура злочинності, регіональні особливості злочинності, географія злочинності, ціна і обсяг злочинності, латентна злочинність, соціальні наслідки злочинності.

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. Дайте визначення поняття та ознак злочинності.
2. З'ясуйте основні кількісні та якісні характеристики злочинності.
3. Надайте характеристику злочинності як статистичної сукупності.
4. Розкрийте поняття стану, рівня, структури злочинності.
5. З'ясуйте основні фактори динаміки злочинності.
6. Визначте обставини, що зумовлюють географію злочинності.
7. Які види та методи оцінки латентності злочинності Вам відомі?
8. З'ясуйте можливі соціальні наслідки злочинності. Розкрийте формальні та змістовні ознаки соціальних наслідків.

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. Визначте, які з властивостей злочинності володіють загальними, а які особливими закономірностями:

- а) зростання рівня злочинності за період з 2010 до 2013 рр.;
- б) відносна стабільність хуліганства;
- в) стійкі зв'язки між характером злочинів і часом та місцем їх вчинення;
- г) значне збільшення корисливих злочинів?

2. Вкажіть прийоми та способи виявлення латентної злочинності стосовно злочинів:

- злочини проти життя та здоров'я особи;
- злочини проти власності;
- злочини у сфері господарської діяльності;
- злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

1. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

- 1.1. Сучасні тенденції злочинності в Україні.
- 1.2. Застосування зброї і спеціальних засобів як фактори поширення злочинності в Україні.
- 1.3. Латентна злочинність: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення.

2. Впорядкуйте наведений перелік злочинів (за низхідною) – від можливо високого рівня латентності до нижчого:

- погроза вбивством;
- хуліганство;
- грабіж;
- умисне вбивство;
- необережне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень;
- кримінальний аборт;
- квартирна крадіжка;
- вимагання;
- схилення до вживання наркотиків.

Тема 4

ПРИЧИНИ ТА УМОВИ ЗЛОЧИННОСТІ

План заняття:

1. Поняття причин та умов злочинності в кримінології. Поняття кримінологічної детермінації.
2. Класифікація причин та умов злочинності. Причини та умови, що властиві всій злочинності, її видам, окремому злочину.
3. Об'єктивні й суб'єктивні, зовнішні та внутрішні, головні й другорядні, корінні та некорінні причини і умови злочинності.

Основні терміни:

Причини злочинності, умови злочинності; кримінологічна детермінація, причинно-наслідковий зв'язок; протиріччя (суперечності) соціального, економічного, політичного, морального, управлінського характеру розвитку суспільства як джерела злочинності; загальні причини злочинності, спеціальні причини злочинності, конкретні причини злочинності; супутні умови, достатні умови, необхідні умови; об'єктивні й суб'єктивні, зовнішні та внутрішні, головні й другорядні, корінні та некорінні причини і умови злочинності; криміногенність, правоохоронна діяльність.

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. Дайте визначення поняття причин та умов злочинності.
2. З'ясуйте суть поняття кримінологічної детермінації.
3. Визначте класифікацію причин та умов злочинності.
4. Розкрийте поняття причин та умов скоєння конкретного злочину.
5. Визначте ознаки конкретної життєвої ситуації при скоєнні злочину. Надайте характеристику криміногенній ситуації.
6. З'ясуйте причини та умови, пов'язані з несприятливим моральним формуванням особи, її психологічним станом.
7. Визначте обставини, що полегшують скоєння конкретного злочину.

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. Наведіть приклади причин за рівнем функціонування, змістом, сутністю, природою, за джерелом виникнення, а також за часовою та просторовою належністю.

2. Що є первинним: причини чи умови? Поясніть та обґрунтуйте свою точку зору з наведенням відповідних прикладів.
3. Які фактори відіграють вирішальну роль у тенденції зростання злочинності в Україні на сучасному етапі?

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

1. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

- 1.1. Причинність у кримінології.
- 1.2. Причинність як взаємодія зовнішніх і внутрішніх факторів.
- 1.3. Недоліки державного управління та діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю як фактору її поширення.

2. Розташуйте за значущістю перелічені нижче фактори злочинності й аргументуйте свою позицію:

- 1) відступ від норм соціальної справедливості в різних сферах;
- 2) активність громадських інститутів;
- 3) загострення міжнаціональних відносин;
- 4) негативний вплив «масової культури» через засоби масової інформації;
- 5) зміни кримінального законодавства і правозастосовної практики;
- 6) посилення міграційних процесів;
- 7) зміна статтєво-вікового складу населення;
- 8) зміна форм і відносин власності;
- 9) інфляція;
- 10) ефективність правоохоронної діяльності, що виявляється в показниках злочинів, що розкриваються;
- 11) зміна рівня споживання алкоголю;
- 12) зростання психологічних навантажень, конфліктних і стресових ситуацій;
- 13) ослаблення сімейних зв'язків, збільшення кількості розлучень;
- 14) посилення соціальної й іншої нерівності між людьми;
- 15) розширення міждержавних зв'язків, ділових і туристських контактів;
- 16) зміна структури і характеру виробництва в місті, масове безробіття, нестача кваліфікованих працівників.

Тема 5

КРИМІНОЛОГІЧНЕ ВЧЕННЯ ПРО ОСОБУ ЗЛОЧИНЦЯ

План заняття:

1. Поняття особи злочинця, обсяг, межі та способи її вивчення в кримінології.
2. Основні ознаки кримінологічної характеристики особи злочинця.
3. Типологія і класифікація злочинців.
4. Поняття віктимології. Жертва злочину.
5. Поняття особи потерпілого та її кримінологічне значення.
6. Поняття суїцидальної поведінки. Проблеми суїциду в Україні та інших державах.

Основні терміни:

Особа злочинця, кримінологічна класифікація злочинців, типологія злочинців, кримінологічні межі вивчення злочинців, соціально-демографічні характеристики особи, психофізіологічні характеристики особи, соціальні ролі і статуси, кримінально-правові ознаки особи злочинця, моральні якості особи, віктимологія, віктимність, віктимізація, віктимологічна профілактика, віктимна поведінка, жертва злочину, потерпіла особа, потенційний потерпілий, суїцид, способи суїциду, види суїциду, суїцидальна поведінка.

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. Дайте визначення особи злочинця.
2. Які можна виділити ознаки соціологічної та правової характеристики особи злочинця?
3. У чому полягає суть кримінологічної характеристики особи злочинця?
4. Визначте сукупність ознак, що утворюють структуру особи злочинця.
5. Визначте основні критерії типології та класифікації злочинців.
6. З'ясуйте основні ознаки кримінологічної характеристики основних типів злочинців.
7. Дайте визначення поняття віктимності та віктимізації.
8. Розкрийте роль потерпілого при скоєнні конкретного злочину.
9. Визначте поняття та механізм суїцидальної поведінки.

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. У чому відмінність особи злочинця від законослухняної особи і особи, яка вчинила не кримінальне правопорушення?
2. Яке значення має кримінологічна характеристика особи злочинця:
 - для кримінального законодавства;
 - в процесі виконання покарання і звільнення від нього;
 - для профілактики злочинів:
 - криміногенного суб'єкта;
 - особи, яка вже відбула покарання?

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

1. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

- 1.1. Співвідношення соціального та біологічного в особі злочинця.
- 1.2. Особа злочинця як об'єкт кримінологічного вивчення.
- 1.3. Обставини суб'єктивного та об'єктивного характеру, що впливають на віктимність жертв злочину.

2. Обґрунтуйте свою точку зору. З якого моменту починається кримінологічне вивчення особи як носія соціальних відносин та особи злочинця:

- а) з моменту вчинення злочину;
- б) з моменту винесення обвинувального вироку;
- в) з моменту вступу вироку в законну силу;
- г) з моменту девіантної поведінки;
- д) з моменту порушення норм адміністративного права?

Тема 6

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА КРИМІНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

План заняття:

1. Поняття кримінологічного дослідження, його цілі, завдання, об'єкти та суб'єкти.
2. Кримінологічна інформація: поняття, джерела, основні вимоги, які ставляться до неї.
3. Програма і робочі етапи кримінологічного дослідження.
4. Обробка і аналіз зібраних матеріалів. Інтерпретація результатів дослідження.

Основні терміни:

Кримінологічне дослідження, об'єкти, суб'єкти кримінологічних досліджень, кримінологічна інформація, джерела кримінологічної інформації, організація кримінологічних досліджень, програма кримінологічного дослідження, етапи кримінологічних досліджень, методика проведення кримінологічних досліджень, правова статистика, масове статистичне спостереження, методи спостереження, види спостереження, статистична звітність, спеціально організоване статистичне дослідження, об'єкт спостереження, статистичний аналіз, статистична таблиця.

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. З'ясуйте поняття, цілі, завдання, об'єкти та суб'єкти кримінологічного дослідження.
2. Визначте поняття, джерела, основні вимоги, які ставляться до кримінологічної інформації.
3. Які етапи кримінологічного дослідження можна виділити?
4. Які Вам відомі методи збирання первинної інформації та методи обробки і аналізу зібраних матеріалів?
5. З'ясуйте основні засади та методи теоретичної та практичної інтерпретації результатів дослідження.
6. Визначте поняття кримінально-статистичного спостереження, його види, форми, об'єкти та суб'єкти.
7. З'ясуйте зміст та значення статистичного аналізу в кримінології.

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. Наведіть приклади статистичних таблиць та здійсніть їх аналіз.
2. У яких випадках і при вивченні яких кримінологічних проблем можливе застосування методів спостереження та експерименту під час проведення кримінологічних досліджень?
3. Назвіть способи відбору одиниць сукупності для вибіркового дослідження. Обґрунтуйте, який спосіб відбору надає більш репрезентативні дані.

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

1. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

- 1.1. Організація кримінологічних досліджень у зарубіжних країнах.
- 1.2. Програма статистичного спостереження у кримінальній статистиці.
- 1.3. Використання матеріалів кримінальної статистики в практичній діяльності правоохоронних органів.

2. Обґрунтуйте свою точку зору. Які відомості і з яких джерел потрібно отримати для вивчення рівня, динаміки, структури, причин та умов злочинності на окремому об'єкті?

Тема 7

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

План заняття:

1. Співвідношення понять «профілактика», «попередження», «запобігання» та «припинення» злочинності.
2. Цілі, завдання, функції та межі попереджувальної діяльності.
3. Система попереджувальної діяльності.
4. Правові та організаційні основи попереджувальної діяльності.

Основні терміни:

Профілактика, попередження, запобігання, припинення злочинів, попереджувальна діяльність, принципи кримінологічного попередження злочинів: законність, державний контроль, своєчасність, індивідуальність, комплексність, недопущення злочинів, об'єкти і суб'єкти профілактики, система попередження злочинності, правові та організаційні основи попереджувальної діяльності, загальні, спеціальні та індивідуальні заходи попередження злочинності, принципи профілактичної діяльності, види і рівні профілактики злочинів.

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. Дайте визначення поняттям профілактика, попередження, запобігання та припинення злочинності.
2. Визначте основні принципи кримінологічного попередження злочинів.
3. З'ясуйте основні цілі, завдання, функції та межі здійснення попереджувальної діяльності в Україні.
4. У чому полягає зміст та система попередження злочинності? Визначте об'єкти та суб'єкти кримінологічного попередження.
5. Проведіть класифікацію загальних, спеціальних та індивідуальних заходів попередження злочинності.
6. З'ясуйте організаційні основи попереджувальної діяльності.
7. Визначте форми та методи кримінологічного попередження злочинів правоохоронними органами.

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. Назвіть правові та неправові профілактичні заходи, які здійснюються суб'єктами профілактики.

2. Зазначте основні форми взаємодії ОВС із засобами масової інформації при запобіганні злочинам.
3. Зазначте основні критерії класифікації профілактичних заходів.

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

1. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

- 1.1. Загальносоціальна профілактика, її форми та методи.
- 1.2. Віктимологічна профілактика злочинів.
- 1.3. Участь громадських формувань у запобіганні злочинності.

2. Накресліть порівняльну таблицю заходів загальносоціального та спеціально-кримінологічного запобігання злочинності.

Тема 8

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

План заняття:

1. Поняття і зміст протидії злочинності.
2. Завдання, загальні засади протидії злочинності.
3. Конституційно-правові основи і система суб'єктів протидії злочинності.

Основні терміни:

Протидія злочинності, система, завдання, загальні засади протидії: верховенство права, системність, забезпечення державою; конституційні засади протидії: законність, дотримання прав і свобод інших людей; загальні та спеціальні суб'єкти протидії злочинності.

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. Визначте поняття протидії злочинності.
2. З'ясуйте зміст протидії злочинності.
3. Які основні завдання з протидії злочинності визначено в Україні?
4. Визначте загальні засади протидії злочинності в Україні.
5. З'ясуйте коло суб'єктів протидії злочинності.
6. Розкрийте зміст конституційно-правових основ протидії злочинності.

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. Проаналізуйте кримінологічний аспект правоохоронної діяльності в напрямку протидії злочинності.
2. Визначте систему заходів протидії злочинності в Україні.
3. Вкажіть правову основу реалізації заходів з протидії злочинності, що здійснюється суб'єктами протидії.

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

1. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

- 1.1. Взаємодія ОВС з іншими правоохоронними органами в боротьбі зі злочинністю.
- 1.2. Актуальні проблеми протидії злочинності в Україні.
- 1.3. Транснаціональна злочинність: проблеми протидії та шляхи їх вирішення.

2. Накресліть порівняльну таблицю спеціалізованих та неспеціалізованих суб'єктів протидії злочинності.

Тема 9

КРИМІНОЛОГІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

План заняття:

1. Прогнозування як одна із функцій кримінології. Поняття кримінологічного прогнозування та кримінологічного прогнозу.
2. Цілі, завдання та практичне значення кримінологічного прогнозування.
3. Види кримінологічного прогнозування. Методи кримінологічного прогнозування.
4. Поняття кримінологічного планування заходів боротьби із злочинністю.
5. Цілі, завдання, види та методи кримінологічного планування.

Основні терміни:

Кримінологічне планування та прогнозування, кримінологічний план, комплексне планування боротьби зі злочинністю, поточне та перспективне планування, короткострокові та довгострокові прогнози, методи прогнозування, метод екстраполяції та інтерполяції, метод експертних оцінок, метод соціального експерименту, метод моделювання, порівняльний метод.

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. Дайте визначення поняття кримінологічного прогнозування.
2. З'ясуйте зміст терміну «кримінологічний прогноз».
3. Розкрийте основні цілі, завдання та практичне значення кримінологічного прогнозування.
4. Які Вам відомі види кримінологічного прогнозування?
5. З'ясуйте існуючі методи кримінологічного прогнозування.
6. Дайте визначення поняття кримінологічного планування.
7. Визначте систему заходів, програми, строки кримінологічного планування.
8. З'ясуйте цілі, завдання, види та методи кримінологічного планування.

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. Яку роль і значення має кримінологічне планування у вивченні злочинності та практичній діяльності щодо запобігання злочинності. Яка різниця у строках між поточним плануванням і короткостроковим прогнозом?
2. Зазначте, що є науковими та інформаційними основами кримінологічного прогнозування злочинності?
3. У чому полягає сутність індивідуального прогнозування? Розкрийте його перевагу перед іншими видами прогнозування.

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

1. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

- 1.1. Поточне і перспективне планування протидії злочинності.
- 1.2. Характеристика, зміст та використання методів прогнозування.
- 1.3. Кримінологічна характеристика пияцтва, алкоголізму, наркоманії, азартних ігор та СНІДу в Україні.

2. Обґрунтуйте свою точку зору.

Яких фахівців варто запросити як експертів для складання прогнозів злочинності неповнолітніх у масштабах країни, міста, району?

Яку інформацію необхідно зібрати для складання прогнозу поведінки осіб, які звільнилися з місць позбавлення волі після відбування покарання за вбивства та зґвалтування?

Тема 10

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

План заняття:

1. Поняття злочинності неповнолітніх, їхня кримінологічна характеристика.
2. Особливості злочинів, вчинених неповнолітніми. Групова злочинність неповнолітніх.
3. Кримінологічна характеристика особи неповнолітніх злочинців. Класифікація неповнолітніх злочинців.
4. Причини та умови злочинності неповнолітніх.
5. Основні напрями попередження злочинності неповнолітніх.

Основні терміни:

Особа неповнолітнього, мікро- і макросередовище, соціальні характеристики особи неповнолітнього, соціальний і правовий захист особи неповнолітнього, групова злочинність неповнолітніх, типи неповнолітніх, умови негативного формування особи неповнолітнього, попередження злочинності неповнолітніх.

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. Дайте визначення поняттям злочинності неповнолітніх.
2. З'ясуйте основні засади кримінологічної характеристики злочинності неповнолітніх.
3. Визначте особливості злочинів, учинених неповнолітніми.
4. Проведіть класифікацію неповнолітніх злочинців.
5. З'ясуйте причини та умови злочинів, що скоюють неповнолітні злочинці.
6. Розкрийте особливості мотивації злочинів неповнолітніх.
7. Визначте форми та методи кримінологічного попередження злочинності неповнолітніх.
8. З'ясуйте роль державних та недержавних організацій у попередженні злочинності неповнолітніх.

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. Розташуйте за ступенем криміногенної активності такі групи неповнолітніх:

- учні (ліцеїв, гімназій, загальноосвітніх шкіл тощо);
- працюючі на виробництві;
- непрацюючі та ті, що не навчаються.

2. Які соціальні детермінанти злочинності мають криміногенне значення для окремих груп неповнолітніх?

3. У кримінології виділяють три рівня попередження злочинності неповнолітніх: 1) ранню профілактику; 2) усунення обставин, які потягли вчинення конкретних злочинів неповнолітніми; 3) попередження рецидивних проявів у поведінці неповнолітніх. Яка мета кожного із цих рівнів?

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

1. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

1.1. Групова злочинність неповнолітніх та її характеристика.

1.2. Роль правоохоронних органів у запобіганні злочинам неповнолітніх.

1.3. Причини і умови негативного формування особи неповнолітнього злочинця.

2. Обґрунтуйте свою точку зору. Які з названих злочинів найчастіше вчиняються неповнолітніми злочинцями (зазначте три найпоширеніші з них):

- хуліганство;
- зґвалтування;
- крадіжка;
- вбивство;
- неправомірне заволодіння автомобілем чи іншим транспортним засобом без мети розкрадання (викрадення);
- застосування насильства стосовно представника влади;
- шахрайство.

Тема 11

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ

План заняття:

1. Поняття насильницьких злочинів. Класифікація насильницьких злочинів.
2. Стан, рівень, структура та динаміка насильницьких злочинів і окремих їхніх видів.
3. Причини та умови здійснення насильницьких злочинів.
4. Основні напрями попередження насильницької злочинності.

Основні терміни:

Насильницька злочинність, психічне та фізичне насильство, особа потерпілого від насильницьких злочинів, злочинець-насильник, суспільно небезпечний спосіб, суспільно-небезпечні засоби досягнення мети, насильницькі злочини, вбивства, тяжкі тілесні ушкодження, згвалтування, доведення до самогубства, катування, розбій, бандитизм, вимагання.

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. Дайте визначення поняття насильницьких злочинів.
2. Проведіть класифікацію насильницьких злочинів.
3. З'ясуйте стан, рівень, структуру та динаміку насильницьких злочинів і окремих їхніх видів.
4. Надайте кримінологічну характеристику осіб, які скоюють насильницькі злочини.
5. З'ясуйте причини та умови скоєння насильницьких злочинів. Визначте особливості криміногенних ситуацій, що сприяють вчиненню насильницьких злочинів.
6. Розкрийте форми, методи та основні напрями кримінологічного попередження насильницької злочинності.
7. З'ясуйте роль органів внутрішніх справ у запобіганні насильницьких злочинів.

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. Визначте особливості насильницьких злочинів, учинених у співучасті.

2. З'ясуйте особливості криміногенних ситуацій, які детермінують вчинення насильницьких злочинів.
3. Дайте характеристику змісту та особливостям профілактики насильницьких злочинів у сфері сімейно-побутових стосунків.

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

1. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

- 1.1. Групова насильницька злочинність та заходи щодо запобігання їй.
- 1.2. Характеристика насильницьких злочинів у сімейно-побутовій сфері.
- 1.3. Насильницька злочинність неповнолітніх.

2. Обґрунтуйте свою точку зору.

– Виходячи з того, що на сьогодні відсутня єдина точка зору з приводу визначення кола насильницьких злочинів, обґрунтуйте власне бачення цієї проблеми з наведенням відповідних доказових аргументів.

– Якими основними ознаками характеризуються насильницькі злочини, що дає змогу виділити їх в окрему групу? Назвіть їх і розкрийте зміст.

Тема 12

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

План заняття:

1. Поняття професійної злочинності. Види професійної злочинності.
2. Ознаки, що характеризують професійну злочинність. Кримінологічна характеристика професійної злочинності.
3. Особливості кримінологічної характеристики професійного злочинця.
4. Причини та умови професійної злочинності.
5. Основні напрями попередження професійної злочинності.

Основні терміни:

Професійна злочинність, злочинний професіоналізм, злочинна спеціалізація, причини професійної злочинності, професійний злочинець, стійкий зв'язок з антисоціальним середовищем, особа, що постійно вчиняє злочини, злочинний промисел, «зłodій у законі».

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. Дайте визначення поняття професійної злочинності.
2. Проведіть класифікацію професійної злочинності.
3. З'ясуйте ознаки, що характеризують професійну злочинність (стан, рівень, динаміка, характер). Надайте кримінологічну характеристику професійній злочинності.
4. Розкрийте особливості кримінологічної характеристики професійного злочинця.
5. З'ясуйте причини та умови професійної злочинності.
6. Розкрийте основні напрями кримінологічного попередження професійної злочинності.

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. Надайте кримінологічну характеристику професійного злочинця у складі організованого злочинного формування.
2. З'ясуйте особливості криміногенних ситуацій, які детермінують поширення професійної злочинності.

3. Дайте характеристику змісту профілактичних заходів у сфері запобігання професійній злочинності.

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

1. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

- 1.1. Кримінологічна характеристика професійної злочинності.
- 1.2. Сфера діяльності професійних злочинців.
- 1.3. Роль ОВС у запобіганні професійній злочинності.

2. Накресліть порівняльну таблицю кримінологічної характеристики особи професійного злочинця та злочинця у складі організованого злочинного формування.

Тема 13

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

План заняття:

1. Поняття організованої злочинності.
2. Структура організованої злочинності. Види організованої злочинності.
3. Кримінологічна характеристика організованої злочинності.
4. Причини та умови організованої злочинності.
5. Основні напрями попередження організованої злочинності.

Основні терміни:

Організована злочинність, форми організованості, організована група, банда, злочинна організація (мафія), злочинне співтовариство, ознаки організованої злочинності, розподіл ролей, ієрархічність в організованій групі, транснаціональний характер діяльності, сфери діяльності організованої злочинної групи.

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. Дайте визначення поняття організованої злочинності.
2. Проведіть співвідношення категорій «організована злочинність», «злочинна організація», «організована злочинна група».
3. Розкрийте класифікацію організованої злочинності.
4. Надайте кримінологічну характеристику організованої злочинності (стан, рівень, структура, динаміка, характер).
5. Розкрийте особливості кримінологічної характеристики злочинця у складі організованого злочинного формування.
6. З'ясуйте причини та умови організованої злочинності.
7. Розкрийте основні напрями кримінологічного попередження організованої злочинності.

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. З'ясуйте особливості кримінологічної характеристики особи співучасника злочину у складі організованих злочинних формувань.

2. Визначте нормативно-правову основу попередження організованої злочинності.
3. Надайте характеристику змісту профілактичних заходів у сфері запобігання організованій злочинності.

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

1. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

- 1.1. Кримінологічна характеристика організованої злочинності.
- 1.2. Співвідношення організованої злочинності з професійною злочинністю.
- 1.3. Форми і методи діяльності ОВС у протидії організованій злочинності.

2. Обґрунтуйте свою точку зору. Як відіб'ється на функціонуванні організованої злочинної групи:

- а) арешт декількох бойовиків;
- б) арешт керівника середньої ланки;
- в) арешт одного з керівників;
- г) зміна законодавства, що створить суттєві перешкоди для протизаконного отримання прибутків;
- д) зміна законодавства, що створить суттєві перешкоди для «відмивання» грошей?

Тема 14

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗАГАЛЬНОКРИМІНАЛЬНОЇ КОРИСЛИВОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

План заняття:

1. Кримінологічна характеристика злочинів проти власності.
2. Стан, рівень, структура, характер і динаміка крадіжок, грабежів, шахрайства, розбоїв, вимагань.
3. Характеристика осіб, які вчиняють злочини проти власності.
4. Причини та умови вчинення злочинів проти власності.
5. Особливості особи і поведінка потерпілих від цих злочинів.
6. Основні напрями попередження злочинів проти власності.

Основні терміни:

Загальнокримінальна корислива злочинність, злочини проти власності, корисливий мотив, власність, форми власності, загальносоціальні та спеціально-кримінологічні заходи запобігання, індивідуальне майно громадян, особа злочинця-шахрая, особа злочинця-розкрадача (державного або індивідуального майна).

Практичні завдання:

I. Підготуйтеся до усної відповіді на такі питання:

1. Надайте кримінологічну характеристику злочинів проти власності.
2. Проведіть класифікацію корисливої злочинності.
3. З'ясуйте стан, рівень, структуру, характер та динаміку крадіжок, грабежів, шахрайства, розбоїв, вимагань в Україні.
4. Розкрийте особливості кримінологічної характеристики осіб, які вчиняють злочини проти власності.
5. З'ясуйте причини та умови вчинення злочинів проти власності.
6. Визначте основні напрями кримінологічного попередження загальнокримінальної корисливої злочинності.

II. Надайте письмову відповідь на такі питання:

1. Особливості поведінки потерпілих від злочинів проти власності.
2. Визначте нормативно-правову основу попередження загальнокримінальної корисливої злочинності.

3. Зміст та особливості роботи органів внутрішніх справ щодо профілактики загальнокримінальної корисливої злочинності.

III. Здійсніть творчо-пошукову роботу:

7. Підготуйте реферат.

Теми рефератів:

- 1.1. Кримінологічна характеристика особи злочинця-розкрадача.
- 1.2. Актуальні проблеми протидії корисливій злочинності в Україні.
- 1.3. Запобігання злочинам у банківсько-кредитній сфері.

2. Обґрунтуйте свою точку зору. Чим відрізняється загальнокримінальна корислива злочинність розвинутих держав від злочинності держав, що розвиваються?

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Завдання для індивідуально-навчальної роботи студентів з дисципліни «Кримінологія» є універсальним засобом діагностики якості вищої освіти. Комплекс запропонованих варіантів роботи являє собою перелік формалізованих завдань, що потребує умінь застосувати інтегровані знання програмного матеріалу з цього спеціального курсу. Завдання мають професійні спрямування і вимагають застосування знань не окремих тем, а їх інтегрованого застосування, у процесі чого студент повинен продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову діяльність, наявність відповідного рівня як теоретичних знань, так і навичок самостійного аналітичного мислення в контексті поставлених розумових завдань. Кожен варіант складається із трьох завдань: першого завдання у вигляді п'яти тестових питань, що охоплюють увесь спеціалізований курс «Кримінологія»; другого завдання, де ставиться задача побудувати логічно-структурну схему елементів окремих кримінологічних інститутів та третього завдання, яке складається з трьох контрольних питань, відповіді на які вимагають застосування теоретико-прикладних знань та умінь з усіх тем навчального курсу «Кримінологія».

Варіант № 1

I. Виконайте тестові завдання:

1. Термін «кримінологія» вперше запропонували для використання такі вчені:

- а) антропологи Топінард і Р. Гарофало (1885);
- б) Ш. Монтеск'є і Ч. Беккарія (1761);
- в) К. Маркс і Ф. Енгельс (1850);
- г) Епікур і Платон (V-III ст. до н. е.).

2. Що таке кримінологія?

- а) юридична наука, яка вивчає механізм учинення злочинів;
- б) прикладна наука, яка вивчає злочинність та її основні характеристики;
- в) соціолого-правова наука, яка вивчає злочинність, особу злочинця, причини та умови, а також заходи профілактики злочинів;
- г) галузь кримінального права.

3. Які з наведених категорій кримінології належать до основних елементів її предмета?

- а) методика та методологія;
- б) особа злочинця;
- в) планування та прогнозування боротьби зі злочинністю;
- г) кількісні та якісні показники злочинності.

4. Що належить до основних завдань кримінології?

- а) систематичне виявлення й аналіз явищ, процесів, факторів, ситуацій, обставин, що детермінують злочинність;
- б) проблеми поведінки потерпілого;
- в) висвітлення в засобах масової інформації рівня злочинності;
- г) вивчення стану злочинності неповнолітніх.

5. До основних функцій кримінологи відносять такі, як:

- а) описова і пояснювальна;
- б) організаторська і роз'яснювальна;
- в) організаторська, роз'яснювальна, прогностична, регулятивна;
- г) описова, пояснювальна, прогностична, регулятивна.

II. Побудуйте логічно-структурну схему системи методів кримінологічної науки.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Класичний напрям (школа) в кримінології.
2. Поняття злочинності та її види.
3. Класифікація причин та умов злочинності.

Варіант № 2

I. Виконайте тестові завдання:

1. Регулятивна функція кримінології полягає у:

- а) розробленні наукових засад попереджувальної діяльності суб'єктів профілактики;
- б) виявленні і фіксації фактів соціальної дійсності;
- в) вивченні тенденцій, перспектив зміни кримінологічно значущих процесів та явищ;
- г) кримінологічному описі.

2. За рівнем узагальнення науково-практичної інформації систему кримінології становлять:

- а) розгляд основних положень науки кримінології;
- б) викладення загальнотеоретичних положень кримінології;
- в) розгляд, упорядкування та розподіл усіх проблем, що вивчаються кримінологією;
- г) Загальна та Особлива частини.

3. Що вивчає Загальна частина кримінології?

- а) кримінологічну характеристику різних видів і груп злочинів;
- б) кримінально-правове походження науки кримінології;
- в) методику кримінологічних досліджень і профілактики злочинності;
- г) теоретичні основи і поняття кримінології, злочинність, причини і умови злочинності, особу злочинця і механізм злочинної поведінки, методику кримінологічних досліджень і профілактики злочинності.

4. Що вивчає Особлива частина кримінології?

- а) кримінологічну характеристику різних видів і груп злочинів: корисливої й насильницької злочинності, професійної й організованої, рецидивної, економічної, злочинності неповнолітніх тощо;
- б) кримінально-правове походження науки кримінології;
- в) методику кримінологічних досліджень і профілактики злочинності;
- г) теоретичні основи і поняття кримінології, злочинність, причини і умови злочинності, особу злочинця і механізм злочинної поведінки, методику кримінологічних досліджень і профілактики злочинності.

5. Серед неюридичних дисциплін кримінологія найчастіше пов'язана з:

- а) соціологією, соціальною психологією, демографією, математичною статистикою, кібернетикою і педагогікою;
- б) соціологією, психологією, демографією, математичною статистикою і педагогікою;
- в) соціологією, соціальною психологією, демографією, історією;
- г) усіма неюридичними дисциплінами.

II. Побудуйте логічно-структурну схему функцій кримінологічної науки.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Антропологічний напрям (школа) в кримінології.
2. Кількісні та якісні характеристики злочинності.
3. Поняття причин та умов злочинності в кримінології.

Варіант № 3

I. Виконайте тестові завдання:

1. В якому році видано перший підручник з радянської кримінології, підготовлений Всесоюзним інститутом з вивчення причин та розробки заходів профілактики злочинності, який витримав потім три видання і був основою створення в середині 80-х років двотомного «Курсу кримінології»?

- а) 1978 р.
- б) 1968 р.
- в) 1976 р.
- г) 1966 р.

2. Ч. Беккарія написав відомий трактат, перекладений на всі європейські мови, що увібрав у себе ідеї видатних мислителів минулого і сформулював основні вчення класичної школи кримінального права, його назва:

- а) «Про злочини і покарання»;
- б) «Про рівність усіх перед законом і судом»;
- в) «Про злочинність та призначення покарання»;
- г) «Про злочинність і покарання».

3. Антропологічний напрям у кримінології представлений такими вченими, як:

- а) Кетле, Бернер, Фойницький;
- б) Ліст, Ван-Гамель, Прінс;
- в) Ломброзо, Феррі, Гарофало;
- г) Кант, Гегель, Ліст.

4. В якому році всі українські кримінологічні кабінети були перетворені на інститути науково-судової експертизи, які повинні були проводити різного роду наукові дослідження та експертизи в судових справах, а також експериментальні дослідження з питань кримінальної техніки й методики вивчення злочинності та особи злочинців?

- а) 1927 р.
- б) 1935 р.
- в) 1937 р.
- г) 1925 р.

5. В якому році на базі Київської вищої школи МВС СРСР було створено науково-дослідну лабораторію Всесоюзного науково-дослідного інституту МВС СРСР і хто її очолював?

- а) 1971 р., проф. Михайленко П. П.;
- б) 1978 р., проф. Закалюк А. П.;
- в) 1975 р., проф. Лановенко І. П.;
- г) 1977 р., проф. Лихолоб В. Г.

II. Побудуйте логічно-структурну схему структури особи злочинця.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

- 1. Соціологічний напрям (школа) в кримінології.
- 2. Поняття, види та рівні латентної злочинності.
- 3. Класифікація і типологія злочинців.

Варіант № 4

I. Виконайте тестові завдання:

1. У чому основна суть концепції Монтеस्क'є (1689-1755 рр.), який вважав, що:

- а) «жорстокість покарань шкідлива для держави і суспільства»;
- б) «покарання необхідні для боротьби зі злом надзвичайним»;
- в) «у державах, де застосовуються короткострокові покарання, злочинність вища»;
- г) «демократичне правління ніколи не сформує більш високу систему цінностей у громадян, що стримуватиме їх від багатьох злочинів?»

2. Видатними українськими кримінологами є:

- а) Гельфанд А. І., Кудрявцев В. Н., Третьякова Т. А.;
- б) Закалюк А. П., Михайленко П. П., Джужа О. М.;
- в) Антонян М. Ю., Нікітіна А. Г., Піщенко Г. І.;
- г) Воробей П. А., Гельфанд А. І., Шнайдер Г. Й.

3. Хто з названих науковців-кримінологів у 70-80-х роках в Україні проводив ґрунтовні дослідження, щодо діяльності громадських формувань з профілактики правопорушень та злочинів?

- а) Антонян М. Ю., Джужа О. М., Шнайдер Г. Й.;
- б) Джужа О. М., Гельфанд А. І., Кудрявцев В. Н.;
- в) Тарарухін С. А., Фоломіна В. В., Яковлев О. М.;
- г) Закалюк А. П., Ковалкін О. О., Кулик О. Г.

4. Конгреси ООН з проблем профілактики злочинності та поводження з правопорушниками, починаючи з 1965 року, скликаються з періодичністю:

- а) один раз у три роки;
- б) один раз у п'ять років;
- в) один раз у шість років;
- г) один раз у чотири роки.

5. Головною метою вивчення науки кримінології у навчальних закладах системи ОВС в Україні є:

- а) підвищення рівня координації наукових досліджень кримінологічного спрямування;
- б) удосконалення кримінологічної підготовки кадрів працівників судових та правоохоронних органів;
- в) визначення перспективи розвитку науки кримінології у майбутньому;
- г) впровадження її результатів у практику забезпечення прав і свобод людини.

II. Побудуйте логічно-структурну схему системи детермінантів злочинності.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

- 1. Кримінологія в системі наук. Зв'язок кримінології з правовими та іншими науками.
- 2. Стан та розвиток вітчизняної кримінології у 20-30-ті роки ХХ ст.
- 3. Поняття віктимології. Виникнення та становлення віктимології як науки.

Варіант № 5

I. Виконайте тестові завдання:

1. Вчений якої країни розробив основні положення соціологічного підходу до злочинності?

- а) Бельгії;
- б) Франції;
- в) Італії;
- г) Росії.

2. Відносний показник, який характеризує інтенсивність злочинності на певній території:

- а) коефіцієнт злочинності;
- б) динаміка злочинності;
- в) рівень злочинності;
- г) структура злочинності.

3. Темп зростання або зниження кількості зареєстрованих злочинів є основним показником:

- а) коефіцієнта злочинності;
- б) динаміки злочинності;
- в) рівня злочинності;
- г) структури злочинності.

4. Абсолютний показник, який характеризує кількість вчинених злочинів, скоєних на певній території за певний проміжок часу:

- а) коефіцієнта злочинності;
- б) динаміки злочинності;
- в) рівня злочинності;
- г) структури злочинності.

5. Яке поняття визначається такими показниками, як питома вага злочинності регіону в загальній кількості злочинів, а також регіональні коефіцієнти злочинності?

- а) географія злочинності;
- б) динаміка злочинності;
- в) рівень злочинності;
- г) структура злочинності.

II. Побудуйте логічно-структурну схему структури особи злочинця.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Причини та умови злочинності в Україні на сучасному етапі.
2. Виникнення та становлення віктимології як науки.
3. Поняття кримінологічного дослідження, його завдання та цілі.

Варіант № 6

I. Виконайте тестові завдання:

1. Скількох видів існує латентна злочинність:

- а) 2;
- б) 3;
- в) 4;
- г) 5.

2. Рівень латентності, за якого потерпілі не звертаються до правоохоронних органів за захистом порушених прав, проте і не приховують факт злочину:

- а) низький;
- б) середній;
- в) помірний;
- г) високий.

3. Які терміни зарубіжні кримінологи не використовують для визначення латентної злочинності?

- а) кавалерійські злочини;
- б) сіре число;
- в) чорне число;
- г) синє поле.

4. Латентну злочинність поділяють на такі види:

- а) природна, змішана, штучна;
- б) прихована, відома, незареєстрована;
- в) реальна, прихована, змішана;
- г) визначена, невизначена, невідома.

5. Ознакою злочинності є:

- а) динамічність;
- б) безперервність;
- в) постійність;
- г) іррегулярність.

II. Побудуйте логічно-структурну схему структури механізму злочинного прояву.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Класифікація «жертв» злочинів.
2. Завдання, об'єкти і суб'єкти кримінологічних досліджень.
3. Методика дослідження злочинності.

Варіант № 7

I. Виконайте тестові завдання:

1. Що є однією з центральних проблем злочинності у кримінології?

- а) мотиви злочинності;
- б) чинники злочинності;
- в) причини злочинності;
- г) предмети злочинності.

2. На скільки рівнів класифікують причини і умови злочинності залежно від їх рівня дії?

- а) 2;
- б) 3;
- в) 4;
- г) 5.

3. Детермінанта злочинності, за якої цивілізовані ринкові відносини мають базуватися на рівній конкуренції усіх їх суб'єктів, а держава повинна сприяти такій конкуренції, створюючи відповідні умови, називається:

- а) політична;
- б) ідеологічна;
- в) соціальна;
- г) економічна.

4. Детермінанта злочинності, за якої відбувається нерівність членів суспільства, наявність малого прошарку заможних людей і переважної кількості бідних, називається:

- а) політична;
- б) ідеологічна;
- в) соціальна;
- г) економічна.

5. Протиправна діяльність боротьби за владу визначається:

- а) політичною детермінантою;
- б) соціальною детермінантою;
- в) ідеологічною детермінантою;
- г) економічною детермінантою.

II. Побудуйте логічно-структурну схему кримінологічної класифікації осіб, які вчиняють злочини.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Організація кримінологічних досліджень в Україні.
2. Правові та організаційні основи запобіжної діяльності.
3. Система профілактики злочинів.

Варіант № 8

I. Виконайте тестові завдання:

1. Детермінанта злочинності, що належить до духовної сфери життя суспільства:

- а) політична;
- б) ідеологічна;
- в) соціальна;
- г) економічна.

2. Невід'ємна складова процесу детермінації:

- а) умови;
- б) методи;
- в) завдання;
- г) способи.

3. Детермінанти – це:

- а) причини та умови;
- б) загальні причини злочинності;
- в) умови, що сприяють вчиненню злочинів;
- г) безпосередні фактори, що зумовлюють злочинність.

4. В яких відносинах не формуються умови, що сприяють злочинності?

- а) економічних;
- б) духовних;
- в) суспільних;
- г) немає правильної відповіді.

5. Хто зробив акцент на тому, що урбанізація впливає на стан злочинності?

- а) В. І. Шахун;
- б) А. П. Закалюк;
- в) С. А. Каденський;
- г) П. П. Михайленко.

II. Побудуйте логічно-структурну схему суб'єктів запобігання та протидії злочинності в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Завдання, об'єкти і суб'єкти кримінологічних досліджень.
2. Кримінологічна інформація: поняття, джерела та основні вимоги, які пред'являються до неї.
3. Поточне і перспективне планування протидії злочинності.

Варіант № 9

I. Виконайте тестові завдання:

1. Особа злочинця – це:

- а) система негативних соціально значущих властивостей, зв'язків і відносин, які поєднані із зовнішніми умовами та обставинами, характеризують особу, винну у вчиненні злочину;
- б) людина або певна спільність людей у будь-якій формі їхньої інтеграції, яким заподіяний злочином моральний, фізичний або матеріальний збиток;
- в) впорядкована взаємодія властивостей, що характеризують правопорушника;
- г) соціальне і кримінально-правове явище в суспільстві, що є сукупністю усіх злочинів, вчинених у цій державі за визначений період часу.

2. Структура особи злочинця має такі ознаки:

- а) стать, вік, стан здоров'я, особливості фізичної конституції, природні властивості нервової системи тощо;
- б) сімейний стан, рівень матеріальної забезпеченості, місце проживання тощо;
- в) біофізіологічні, соціально-демографічні, морально-психологічні, соціально-рольові, кримінально-правові та кримінологічні, психічні аномалії, що не виключають осудність;
- г) рівень інтелектуального розвитку, обсяг знань, широта поглядів, зміст та розмаїтість інтересів і прагнень, життєвий досвід.

3. До біофізіологічних ознак відносять:

- а) освітній та інтелектуальний рівні;
- б) сімейний стан, рівень матеріальної забезпеченості, місце проживання;
- в) світоглядні та моральні риси і властивості, погляди, переконання, ціннісні орієнтації;
- г) стать, вік, стан здоров'я, особливості фізичної конституції, природні властивості нервової системи тощо.

4. Соціально-демографічні ознаки включають такі характеристики:

- а) стать, вік, освіту, соціальне походження і становище, рід занять, національна і професійна приналежність, сімейний стан, рівень матеріальної забезпеченості, приналежність до міського чи сільського населення тощо;
- б) рівень інтелектуального розвитку, обсяг знань, широта поглядів, зміст і розмаїтість інтересів та прагнень, життєвий досвід;
- в) сукупність особливостей поведінки, звичок і соціальної спрямованості;
- г) емоційні та вольові властивості.

5. Соціально-демографічні властивості особи злочинця пов'язані з:

- а) освітнім та інтелектуальним рівнем;
- б) визначеним типом поведінки і вчинками;
- в) світоглядом та моральними рисами і властивостями, поглядами, переконаннями, ціннісними орієнтаціями;
- г) умовами формування особи та її життєдіяльності, з потребами і мотивацією, із соціальною роллю і статусом особи.

II. Побудуйте логічно-структурну схему системи управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

- 1. Методика дослідження злочинності.
- 2. Соціологічний напрям у зарубіжній кримінології.
- 3. Об'єкти та суб'єкти профілактичної діяльності.

Варіант № 10

I. Виконайте тестові завдання:

1. Поняття «злочинця» – це:

- а) взаємозв'язок соціологічного і юридичного змісту поняття особи злочинця;
- б) розподіл за групами, з урахуванням визначених критеріїв;
- в) соціальна роль і соціальний статус;
- г) здатність приймати і реалізовувати прийняті рішення, уміння регулювати свою діяльність і спрямованість вчинків, володіння витримкою, стійкістю, твердістю, наполегливістю та іншими рисами.

2. Моральна і психологічна характеристика особи дає змогу виявити:

- а) світоглядні та моральні риси і властивості, погляди, переконання, ціннісні орієнтації і т. п.;
- б) причини та умови вчинення злочинів;
- в) характер і зміст мотивації;
- г) характеристику рівня освіти осіб.

3. Під соціальною роллю слід розуміти:

- а) загальну спрямованість особи, цілеспрямованість, сукупність особливостей поведінки, звичок і соціальної спрямованості;
- б) світоглядні та моральні риси і властивості, погляди, переконання, ціннісні орієнтації тощо;
- в) соціальні функції конкретної особи, зумовлені її становищем у системі суспільних відносин і приналежністю до визначених соціальних груп;
- г) сукупність особистих якостей, які зумовлюють злочин.

4. Кримінально-правові та кримінологічні характеристики особи злочинця відбивають:

- а) кримінально-правові відносини з державою;
- б) ступінь соціальної деформації особи, її особливі властивості, що дають змогу виділити найістотніші ознаки осіб, які вчинили злочини (притягувалася раніше особа до відповідальності чи ні, які міри покарання застосовувалися тощо);
- в) антисоціальну протиправну поведінку особи до моменту вчинення злочину;
- г) стать, вік, освіту, сімейний стан, приналежність до соціальної групи, матеріальне становище, громадянство.

5. Класифікація злочинців – це:

- а) характер, зміст мотивації, глибина і стійкість антигромадської спрямованості;
- б) розподіл їх за групами, з урахуванням визначених критеріїв;
- в) ступінь соціальної деформації особи, її особливі властивості;
- г) морально-психологічна характеристика особи злочинця.

II. Побудуйте логічно-структурну схему історичних етапів розвитку кримінологічної науки в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Статистичне спостереження, його види, способи, форми і методи.
2. Соціологічний напрям у зарубіжній кримінології.
3. Причини та умови виникнення та існування негативних соціальних «фонових» явищ.

Варіант № 11

I. Виконайте тестові завдання:

1. Жертва – це:

- а) система негативних соціально значущих властивостей, зв'язків і відносин, які поєднані із зовнішніми умовами та обставинами і характеризують особу, винну у вчиненні злочину;
- б) особа або певна спільність осіб у будь-якій формі їхньої інтеграції, яким заподіяний злочином моральний, фізичний або матеріальний збиток;
- в) біологічні або психічні властивості особи;
- г) вчення в кримінології, що містить сукупність знань про жертву.

2. Віктимізація – це:

- а) процес перетворення на жертву злочину;
- б) підвищена здатність ставати жертвою злочину;
- в) сукупність обставин, пов'язаних з особистістю та поведінкою жертви;
- г) процес перетворення на злочинця.

3. Віктимність – це:

- а) розподіл за групами, з урахуванням визначених критеріїв;
- б) кількісні та якісні характеристики особи потерпілого;
- в) ступінь соціальної деформації жертви злочину;
- г) підвищена здатність через ті або інші обставини ставати жертвою злочину.

4. Виділяють різні види віктимності:

- а) потенційна, реалізована, видова, групова та масова віктимність;
- б) рухливість нервових процесів, динамічність почуттів, ступінь емоційної збудливості, характер реагування на різні прояви зовнішнього середовища;
- в) реальні соціальні функції конкретної жертви;
- г) за характером і змістом мотивації.

5. Суїцид – це:

- а) навмисне, заздалегідь обдумане, позбавлення особою себе життя;
- б) процес, що характеризує співвідношення питомої ваги жертв злочинів певної статевої, вікової або соціальної групи в їхньому загальному числі до питомої ваги цієї самої групи в загальній чисельності населення;
- в) сукупність необережних вбивств, учинених на певній території за певний період часу злочинів;
- г) процес формування індивідуальної суїцидальної поведінки в конкретних умовах життєдіяльності.

II. Побудуйте логічно-структурну схему стану рецидивної злочинності в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

- 1. Зародження та розвиток кримінологічної думки в Україні.
- 2. Особливості кримінологічної характеристики особи неповнолітнього злочинця.
- 3. Причини та умови економічної злочинності.

Варіант № 12

I. Виконайте тестові завдання:

1. Віктимологічна ситуація – це:

- а) процес перетворення на жертву злочину;
- б) підвищена здатність через ті або інші обставини ставати жертвою злочину;
- в) система негативних соціально значущих властивостей, зв'язків і відносин, які поєднані із зовнішніми умовами та обставинами і характеризують особу, винну у вчиненні злочину;
- г) сукупність причин формування особи з підвищеними віктимними якостями.

2. Віктимологічні фактори – це:

- а) сукупність причин, що формують особу з підвищеним віктимним потенціалом;
- б) сукупність обставин, пов'язаних з особистістю й поведінням жертви, що формують її як таку, сприяють її віктимізації в певних умовах зовнішнього середовища;
- в) система, що формує потенційну жертву та потенційного злочинця;
- г) збиток (фізичний, матеріальний, моральний), що був заподіяний злочинцем.

3. Індекс віктимізації характеризує:

- а) співвідношення питомої ваги жертв злочинів певної статевої, вікової або соціальної групи в їхньому загальному числі до питомої ваги цієї самої групи в загальній чисельності населення;
- б) поведінку жертви до, під час і після вчинення злочину;
- в) кількісну характеристику, яка визначається в абсолютних величинах сумою вчинених злочинів і осіб, що їх вчинили, за певний проміжок часу на визначеній території;
- г) показник поширення злочинності в регіоні, що визначається відношенням кількості злочинів (злочинців).

4. Латентна жертва – це:

- а) особа, що постраждала внаслідок збігу обставин;
- б) людина, щодо якої вчинено необережний злочин;
- в) особа, яка реально постраждала від злочину, але з певних причин цей факт залишився прихованим від офіційного обліку;
- г) людина, щодо якої вчинено умисний злочин.

5. Суйцидологія – це наука, що вивчає:

- а) види навмисного позбавлення себе життя;
- б) заходи профілактики злочинів;
- в) поведінку жертви злочину;
- г) самогубство як соціальний феномен.

II. Побудуйте логічно-структурну схему стану організованої злочинності в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Кримінальна статистика та її застосування у практичній діяльності органів внутрішніх справ.
2. Біологічні теорії причин злочинності.
3. Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх.

Варіант № 13

I. Виконайте тестові завдання:

1. Методика – це:

- а) заздалегідь розроблена система заходів;
- б) сукупність методів;
- в) програма, яка складається із завдань;
- г) заходи, що забезпечують виконання поставлених завдань.

2. Метод – це:

- а) прийом та способи дослідження;
- б) основні напрями діяльності;
- в) шляхи наукового пізнання світу;
- г) висування і формування гіпотез.

3. Кримінологічне дослідження – це:

- а) висування і формулювання гіпотези;
- б) взаємозв'язок злочинності з іншими негативними явищами;
- в) спосіб вивчення соціальних явищ;
- г) один із видів соціального пізнання в його широкому розумінні.

4. Метод сходження від абстрактного до конкретного передбачає:

- а) певний рівень теоретичної підготовки дослідника, висування гіпотез, використання наукових понять, абстрактне мислення;
- б) відбір за спеціальними методиками частини генеральної сукупності;
- в) обробку та аналіз статистичних даних, при якому сукупність явищ, що вивчаються, розподіляється на однорідні за певними ознаками групи, кожна з яких характеризується системою статистичних показників;
- г) результат оцінювання спеціалістами характеру та ступеня впливу досліджуваного об'єкта (або окремих його сторін) на злочинність.

5. Профілактика злочинності – це:

- а) засіб підтримання належного правопорядку;
- б) ефективний спосіб боротьби зі злочинністю;
- в) соціально-правовий процес, що обмежує або ліквідує чинники, які детермінують злочинність;
- г) один із етапів протидії злочинності.

II. Побудуйте логічно-структурну схему стану злочинності неповнолітніх в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Поняття кримінологічного дослідження, його завдання та цілі.
2. Класичний напрям (школа) в кримінології.
3. Поняття злочинності та її види.

Варіант № 14

I. Виконайте тестові завдання:

1. Висунення гіпотези в кримінології дає можливість:

- а) описати властивості, закономірності, тенденції, фактори злочинності або окремі її види, а також ознаки особи злочинця;
- б) акцентувати увагу дослідника на тих чи інших моментах дійсності, що вивчається;
- в) виявити закономірності розвитку негативних соціальних явищ;
- г) оцінити теоретичні та емпіричні дані, які вже існують, та порівняти їх з предметом, об'єктом і завданнями дослідження.

2. Історичний метод забезпечує:

- а) висвітлення окремих явищ на певній території за певний період часу;
- б) аналіз злочинності за минулий період;
- в) вивчення злочинності в історичному розрізі, в динаміці;
- г) конкретизацію загальносоціальних та спеціально-кримінологічних заходів профілактики.

3. Порівняльний метод – це:

- а) зіставлення злочинності в різних державах, різних регіонах України, порівняння злочинності осіб різної статі, віку, соціального статусу тощо;
- б) комплекс взаємопов'язаних заходів, що проводяться державними органами і громадськістю з метою зниження рівня злочинності та усунення причин, що її породжують;
- в) імовірне припущення про майбутній стан злочинності, її детермінант та можливості профілактики, яке включає в себе якісну оцінку передбачуваних змін та зазначення приблизних строків;
- г) метод вивчення даних кримінально-правової статистики.

4. Статистичні методи використовують:

- а) при співвідношенні рецидивної та первинної злочинності;
- б) при визначенні стану, рівня, структури, динаміки злочинності;
- в) при вивченні масових явищ, одним з яких є злочинність;
- г) при вивченні кількісної сторони правових явищ.

5. Конкретно-соціологічні методи – це:

- а) способи вивчення соціальних явищ у їх конкретному прояві в певних умовах місця і часу;

- б) процес реалізації внутрішньої детермінації злочинної поведінки, що зумовлює вчинення злочину;
- в) сукупність взаємопов'язаних чинників, що характеризують злочинність;
- г) сукупність прийомів та способів кількісного вивчення об'єктів кримінологічних досліджень.

II. Побудуйте логічно-структурну схему стану професійної злочинності в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

- 1. Класифікація причин та умов злочинності.
- 2. Основні ознаки кримінологічної характеристики особи злочинця.
- 3. Методика дослідження злочинності.

Варіант № 15

I. Виконайте тестові завдання:

1. Розвідувальний план кримінологічного дослідження:

- а) включає в себе спостереження, вивчення документів, опитування, соціометрії та експерименту тощо;
- б) застосовується тоді, коли немає чіткого уявлення про проблему або об'єкт дослідження;
- в) включає в себе вивчення показників злочинності на сучасному етапі та виявлення закономірностей у перспективі;
- г) використовується для порівняння злочинності в різних державах, різних регіонах України.

2. Що таке статистика?

- а) це наука, що вивчає кількісно-якісні сторони суспільних явищ;
- б) це наука, що вивчає тільки якісну сторону суспільних явищ;
- в) це наука, що вивчає тільки кількісну сторону суспільних явищ;
- г) це наука, що вивчає окремі факти та події.

3. Що слід розуміти під групуванням даних?

- а) це реєстрація та збирання за заздалегідь розробленою програмою окремих фактів явища, що вивчається;
- б) це поділ одиниць досліджуваного суспільного явища за суттєвими ознаками;

- в) це підрахунок даних первинного обліку та об'єднання їх у сукупність за певними ознаками;
- г) це вивчення, зіставлення та порівняння цифрових відомостей.

4. Що слід розуміти під зведенням даних?

- а) поняття, що є синонімом поняття групування;
- б) поділ одиниць досліджуваного суспільного явища за суттєвими ознаками;
- в) підрахунок даних первинного обліку та об'єднання їх у сукупність за певними ознаками;
- г) реєстрацію одиниць та збирання за раніше розробленими програмами окремих фактів явища, що вивчається?

5. Що таке кримінально-правова статистика?

- а) наука, яка вивчає кількісні показники злочинності;
- б) галузь кримінології;
- в) підгалузь правової статистики;
- г) вид судової статистики.

II. Побудуйте логічно-структурну схему стану службової злочинності в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Поняття причин та умов злочинності в кримінології.
2. Соціальне і біологічне в особі злочинця.
3. Система профілактики злочинів.

Варіант № 16

I. Виконайте тестові завдання:

1. Назвіть види узагальнюючих показників:

- а) середні, відносні величини;
- б) кількісні та якісні показники;
- в) показники варіації;
- г) абсолютні величини.

2. Статистичне спостереження – це:

- а) нагляд за явищами та процесами, що вивчають;
- б) планомірний, науково організований процес збирання даних щодо масових явищ і процесів;

- в) розподіл злочинів за сферою вчинення;
- г) науковий аналіз отриманих статистичних даних.

3. Одиниця виміру – це:

- а) установа, від якої одержують необхідні статистичні дані;
- б) первинний елемент об'єкта спостереження, який існує і ознаки якого реєструють;
- в) елемент, що характеризує одиниці, в яких обчислюють явище, що досліджують;
- г) певна частина одиниць сукупності, що досліджують.

4. Одиниця сукупності – це:

- а) установа, від якої одержують необхідні статистичні дані;
- б) первинний елемент об'єкта спостереження, який існує і ознаки якого реєструють;
- в) сукупність, що характеризує одиниці, в яких її обчислюють;
- г) певна частина одиниць сукупності, що досліджують.

5. Програма спостереження передбачає:

- а) осіб, відповідальних за виконання програми;
- б) перелік питань, на які необхідно дати відповіді;
- в) час проведення спостереження;
- г) організацію проведення статистичного спостереження.

II. Побудуйте логічно-структурну схему стану злочинності у сфері економіки в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Класифікація і типологія злочинців.
2. Особа потерпілого та її кримінологічне значення.
3. Антропологічний напрям (школа) в кримінології.

Варіант № 17

I. Виконайте тестові завдання:

1. Загальна профілактика злочинів – це:

- а) попереджувальна діяльність, що здійснюється в суспільстві в цілому;
- б) діяльність щодо виявлення детермінант злочинності, розроблення і здійснення заходів, спрямованих на їх усунення чи нейтралізацію;

- в) діяльність, спрямована на виявлення осіб, здатних вчинити злочин, і проведення з ними відповідної профілактичної роботи;
- г) профілактична діяльність щодо антисуспільної поведінки.

2. Індивідуальна профілактика злочинів – це:

- а) сукупність взаємопов'язаних виховних та примусових заходів впливу на особу з метою недопущення вчинення нею злочину;
- б) правове забезпечення утримання окремих членів суспільства від злочинних дій;
- в) недопущення порушення норм кримінального права членами суспільства;
- г) сукупність заходів, спрямованих на недопущення хуліганських дій окремих осіб.

3. Система профілактики злочинів – це:

- а) сукупність державних органів, громадських організацій та громадян, які цілеспрямовано здійснюють управління, планування і виконання профілактичних заходів, мають у зв'язку з цим відповідні права і несуть відповідальність за кінцевий результат;
- б) використання різноманітних форм, методів і засобів профілактики, спрямованих на запобігання злочинності і факторам, що її зумовлюють;
- в) використання форм, методів і засобів профілактичної діяльності, розроблених та рекомендованих наукою;
- г) сукупність органів та установ, які здійснюють профілактичні заходи.

4. Одним з основних завдань профілактики є:

- а) обмеження дії негативних явищ і процесів, взаємопов'язаних зі злочинністю;
- б) вивчення чинників, що призводять до формування особи злочинця та реалізації злочинних намірів;
- в) нейтралізація детермінантів злочинних проявів;
- г) припинення злочинної діяльності окремих осіб.

5. Суб'єкти профілактичної діяльності – це:

- а) особа правопорушника та умови її формування;
- б) злочинність як соціальне явище та її детермінанти;
- в) державні органи, установи, громадські організації і формування та їхні представники, а також окремі громадяни;
- г) правоохоронні органи.

II. Побудуйте логічно-структурну схему стану необережної злочинності в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Кримінологія в системі наук. Зв'язок кримінології з правовими та іншими науками.
2. Стан та розвиток вітчизняної кримінології у 20-30-ті роки ХХ ст.
3. Соціологічний напрям (школа) в кримінології.

Варіант № 18

I. Виконайте тестові завдання:

1. Який із зазначених напрямів попереджувальної діяльності не здійснюється органами внутрішніх справ?

- а) участь у забезпеченні конституційних прав і свобод громадян, перекриття каналів незаконного збагачення;
- б) запобігання злочинам проти довкілля, які завдають суспільству значних збитків;
- в) розробка і організація виконання комплексних планів профілактики злочинності та безпосереднє керівництво діяльністю державних органів та громадських організацій у боротьбі зі злочинністю;
- г) профілактика віктимної поведінки осіб.

2. Рання профілактика – це:

- а) спеціальна діяльність, спрямована не лише на окрему особу, а й на її мікросередовище;
- б) здійснення заходів щодо виправлення і перевиховання особи, чия поведінка відхиляється від моральних та правових норм, але ще не стала злочинною;
- в) забезпечення усунення соціалізації особи і тим самим недопущення вчинення нею злочину;
- г) діяльність, спрямована на перевиховання осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі.

3. До методів профілактичної діяльності належать:

- а) переконання і примус;
- б) усунення криміногенних факторів середовища;
- в) своєчасне застосування превентивних заходів;
- г) заохочення і подяка.

4. Однією з форм профілактичної діяльності органів внутрішніх справ є:

- а) здійснення керівництва суб'єктами профілактики на підвідомчій території;
- б) запровадження громадського контролю за дотриманням правових норм у сфері побуту;
- в) інформування державних органів про стан злочинності, її тенденції та детермінанти;
- г) запобігання злочинам, що вчиняються в місцях лікування від наркозалежності.

5. Які основні методи використовують при проведенні кримінологічного прогнозування?

- а) експертних оцінок, порівняння, вивчення документів, аналіз статистичних даних;
- б) моделювання, екстраполяції та експертних оцінок;
- в) спостереження, моделювання, експертних оцінок;
- г) аналіз статистичних даних, вивчення документів та моделювання.

II. Побудуйте логічно-структурну схему системи методів кримінологічної науки.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

- 1. Поняття віктимології. Виникнення та становлення віктимології як науки.
- 2. Поняття особи злочинця та межі її вивчення в кримінології.
- 3. Методика дослідження злочинності.

Варіант № 19

I. Виконайте тестові завдання:

1. Чим відрізняється планування від прогнозування?

- а) ці поняття не можна порівнювати;
- б) планування є складовою частиною прогнозування;
- в) прогнозування є складовою частиною планування;
- г) ці поняття тотожні.

2. На який строк розробляються поточні плани?

- а) до 1 року;
- б) від 1 до 2 років;
- в) від 3 до 5 років;
- г) понад 5 років.

3. На який строк розробляються короткострокові плани?

- а) до 1 року;
- б) від 1 до 2 років;
- в) від 3 до 5 років;
- г) понад 5 років.

4. На який строк розробляються середньострокові плани?

- а) до 1 року;
- б) від 1 до 2 років;
- в) від 3 до 5 років;
- г) понад 5 років.

5. На який строк розробляються довгострокові плани?

- а) до 1 року;
- б) від 1 до 2 років;
- в) від 3 до 5 років;
- г) понад 5 років.

6. Які основні методи використовують при проведенні кримінологічного прогнозування?

- а) експертних оцінок, порівняння, вивчення документів, аналіз статистичних даних;
- б) моделювання, екстраполяції та експертних оцінок;
- в) спостереження, моделювання, експертних оцінок;
- г) аналіз статистичних даних, вивчення документів та моделювання.

II. Побудуйте логічно-структурну схему функцій кримінологічної науки.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Поняття кримінологічного дослідження, його завдання та цілі.
2. Система профілактики злочинів.
3. Причини та умови виникнення та існування негативних соціальних «фонових» явищ.

Варіант № 20

I. Виконайте тестові завдання:

1. Що таке кримінологічне прогнозування злочинності?

- а) одна з функцій кримінології;
- б) імовірне судження про майбутній стан злочинності;

- в) система знань про майбутній стан злочинності;
- г) процес отримання та аналізу інформації з метою визначення майбутнього стану злочинності.

2. Чим відрізняється прогнозування від прогнозу?

- а) ці поняття тотожні;
- б) результатом наукового прогнозу та висновком про можливе настання явища;
- в) висновком про можливі зміни явища (його динаміки та інших показників);
- г) ці поняття не можна порівнювати.

3. Назвіть основний метод прогнозування:

- а) спостереження;
- б) вивчення кримінальних справ;
- в) екстраполяції;
- г) групування.

4. Як співвідносяться у сфері кримінологічного планування такі поняття як «план» та «програма» профілактики злочинності?

- а) ці поняття тотожні;
- б) плани та програми розробляються незалежно один від одного;
- в) програма – це більш широке поняття;
- г) план – це більш широке поняття.

5. Вислів: «Кожне суспільство має тих злочинців, яких воно заслуговує...» належить:

- а) А. Кетле;
- б) Е. Дюркгейму;
- в) Е. Кречмеру;
- г) А. Лакассаню.

II. Побудуйте логічно-структурну схему структури особи злочинця.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Причини та умови економічної злочинності.
2. Основні детермінанти, що зумовлюють насильницьку злочинність.
3. Класифікація «жертв» злочинів.

Варіант № 21

I. Виконайте тестові завдання:

1. Вчення, яке стверджує, що злочинній поведінці окремі індивідууми навчаються в тих, з ким вони пов'язані, і розкриває теорію:

- а) відчуження;
- б) конституціональної схильності;
- в) соціального інтераціоналізму;
- г) диференційованого зв'язку.

2. Процес нав'язування державою особі, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, статусу злочинця охоплюється поняттями:

- а) стигматизація;
- б) перверсія;
- в) криміногенез;
- г) фасилітація.

3. Біологічний напрям у кримінології започаткував:

- а) А. Дюркгейм;
- б) Ч. Ломброзо;
- в) А. Кетле;
- г) І. Бейтам.

4. Вчення, яке стверджує, що реальним засобом боротьби зі злочинністю є застосування жорсткого покарання, ґрунтується на:

- а) теорії факторів злочинності;
- б) теорії соціальної превенції злочинності;
- в) теорії соціального захисту;
- г) теорії соціального інтераціоналізму.

5. Хто із зарубіжних кримінологів розробив теорію наслідування?

- а) Є. Сатерленд;
- б) В. Гіле;
- в) Г. Тард;
- г) А. Лакасань.

II. Побудуйте логічно-структурну схему системи детермінантів злочинності.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Методика дослідження злочинності.
2. Цілі, завдання, функції та межі профілактичної діяльності.
3. Поточне і перспективне планування протидії злочинності.

Варіант № 22

I. Виконайте тестові завдання:

1. До сучасних теорій детермінації злочинності належить:

- а) теорія наслідування;
- б) теорія конфлікту культур;
- в) теорія можливості;
- г) психоаналітична теорія З. Фрейда.

2. Засновником соціологічного напрямку в зарубіжній кримінології є:

- а) Джеффері;
- б) Кетле;
- в) Горінг;
- г) Джекобс.

3. Уперше теорію можливостей сформульовано:

- а) на конгресі ООН з боротьби зі злочинністю і поводженням з правопорушниками;
- б) на Міжнародному кримінологічному конгресі;
- в) на Гаазькій конференції;
- г) на Гейдельберзькому з'їзді кримінологів.

4. Одним із фундаторів інтеракціоністської теорії був:

- а) Д. Флоратті;
- б) Ф. Таненбаум;
- в) Г. Тард;
- г) Є. Сатерленд.

5. Науковці-кримінологи, які здебільшого займались дослідженням проблем визначення понять профілактики злочинів, це:

- а) Г. А. Аванесов, Ю. Д. Блувштейн, А. М. Яковлев;
- б) О. Г. Кальман, А. П. Закалюк, А. Ф. Зелінський;
- в) В. Е. Квашиш, І. П. Лановенко, В. В. Лунсєв;
- г) Ю. М. Антонян, В. К. Звірбуль, В. Г. Лихолоб.

II. Побудуйте логічно-структурну схему структури механізму злочинного прояву.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Завдання, об'єкти і суб'єкти кримінологічних досліджень.
2. Кримінологічна інформація: поняття, джерела та основні вимоги, які пред'являються до неї.
3. Класичний напрям (школа) в кримінології.

Варіант № 23

I. Виконайте тестові завдання:

1. Основними елементами теорії профілактики злочинів є:

- a) поняття профілактики злочинів, форми та рівні профілактики, суб'єкти й об'єкти профілактики, особливості запобігання окремим видам злочинів;
- б) поняття профілактики, її види, суб'єкти, об'єкти, організаційні та правові основи, тактика і методика профілактичних заходів;
- в) поняття профілактичної роботи, її види та форми, рівні, суб'єкти та об'єкти, організаційні і правові основи, особливості запобігання окремим видам злочинів;
- г) поняття запобіжної діяльності, види, форми, рівні, суб'єкти, об'єкти, організаційні та правові основи, тактика і методика заходів, особливості профілактики окремих видів злочинів.

2. Визначаючи рівні профілактики злочинів правильною відповіддю буде зазначити, що це:

- a) загальносоціальна, спеціально-кримінологічна, індивідуальна, та профілактика в соціальних групах і колективах на регіональному або галузевому рівні;
- б) загальносоціальна, індивідуальна та профілактика в соціальних групах і колективах;
- в) спеціально-кримінологічна, індивідуальна профілактика в соціальних групах і колективах та на регіональному рівні;
- г) загальносоціальна, спеціальна, індивідуальна та профілактика в соціальних групах і колективах.

3. Назвіть найбільш повний перелік функцій кримінологічної профілактики:

- a) описова, прогностична, нормативна, виховна;
- б) прогностична, пояснювальна, направляюча, охоронна;

- в) виховна, охоронна, ідеологічна, прогностична, регулятивна;
- г) нормативна, ідеологічна, виховна, описова.

4. Принципами профілактики є:

- а) законність, гуманність, ідеологічність, демократизм, принциповість, своєчасність, плановість, комплексність;
- б) законність, гуманність, безперервність, демократизм, конкретність, своєчасність, плановість, комплексність;
- в) законність, духовність, забезпеченість, демократизм, диференціація, своєчасність, плановість, комплексність;
- г) законність, гуманність, наукова обґрунтованість, демократизм, диференціація, своєчасність, плановість, комплексність.

5. Які певні вимоги висуваються до заходів індивідуальної профілактики?

- а) обґрунтованість, послідовність, безперервність, плановість;
- б) забезпеченість, безперервність, законність;
- в) формальність, безперервність, взаємозумовленість;
- г) прогнозованість, індивідуальність, обґрунтованість.

II. Побудуйте логічно-структурну схему кримінологічної класифікації осіб, які вчиняють злочини.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Соціологічний напрям у зарубіжній кримінології.
2. Правові та організаційні основи запобіжної діяльності.
3. Об'єкти та суб'єкти профілактичної діяльності.

Варіант № 24

I. Виконайте тестові завдання:

1. За організаційною формою заходи загальної профілактики поділяють на:

- а) заходи підбору і заходи розстановки;
- б) заходи виду і заходи типу;
- в) заходи сигнали і заходи дії;
- г) заходи змісту і заходи дії.

2. Заходи індивідуальної профілактики залежно від завдань, на які вони спрямовані, можуть бути поділені на три класи, а саме:

- а) індивідуальні, заходи примусу, заходи впливу;
- б) профілактичні, заходи контролю, заходи безпеки;

- в) інформаційні, заходи безпеки, заходи примусу;
- г) інформаційні, заходи впливу, заходи контролю.

3. Під кримінально-правовим запобіганням розуміють заходи профілактики злочинів, що здійснюються у процесі:

- а) профілактика злочинів;
- б) призначення покарання і його виконання;
- в) виконання покарання і зняття судимості;
- г) запобігання злочинам і ресоціалізації особи.

4. Клас заходів впливу можна також поділити за їх методом на три групи, а саме:

- а) заходи переконання, примусу і допомоги;
- б) заходи виявлення, контролю і примусу;
- в) заходи примусу, безпеки і профілактики;
- г) заходи контролю, впливу і соціалізації.

5. Злочинність неповнолітніх – це:

- а) сукупність злочинів, що вчиняють особи у віці від 14 до 18 років;
- б) сукупність злочинів, що вчиняють особи у віці від 12 до 18 років;
- в) сукупність злочинів, що вчиняють особи у віці від 12 до 16 років;
- г) сукупність злочинів, що вчиняють особи, які не досягли повноліття, тобто 18 років.

II. Побудуйте логічно-структурну схему суб'єктів запобігання та протидії злочинності в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Кримінальна статистика та її застосування у практичній діяльності органів внутрішніх справ.
2. Біологічні теорії причин злочинності.
3. Статистичне спостереження, його види, способи, форми і методи.

Варіант № 25

I. Виконайте тестові завдання:

1. Негативні соціальні «фонові» явища – це:

- а) сукупність аморальних проявів, що суперечать загальноприйнятим нормам поведінки і органічно взаємопов'язані зі злочинністю, оскільки детермінують одне одного і тягнуть за собою соціальну деградацію особи (а зрештою і всього суспільства);

- б) це поступки особи (групи осіб), що не відповідають офіційно установленим нормам, які фактично склалися в цьому суспільстві (культури, субкультури);
- в) феномен, який сприяє вчиненню різних видів злочинів;
- г) явище, в основі якого лежить аморальність, бажання жити всупереч інтересам суспільства.

2. До негативних соціальних «фонових» явищ належать:

- а) корупція, тероризм, наркотизм;
- б) проституція, алкоголізм, наркоманія та токсикоманія, наркоманія, азартні ігри, жебрацтво та бродяжництво, міграція;
- в) безробіття, бідність, проституція, алкоголізм;
- г) наркотизм, пияцтво, суїцид.

3. Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів затверджується:

- а) Верховною Радою України;
- б) Міністерством охорони здоров'я України;
- в) Кабінетом Міністрів України;
- г) Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства охорони здоров'я України.

4. Під наркотизмом розуміють:

- а) відносно поширене статистично стійке явище, яке полягає у вживанні деякою частиною населення наркотичних (та токсичних) речовин та у відповідних наслідках;
- б) хвороба, яка виникає у зв'язку зі споживанням наркотичних та психотропних засобів, прекурсорів та призводить до психічної та соціальної деградації особистості, патології обміну речовин, внутрішніх органів, нервової системи;
- в) хворобливий потяг до наркотичних засобів;
- г) розповсюдження наркотиків та речовин, що містять наркотики, з метою наживи, що контролюється організованою злочинністю.

5. Злочинний обіг наркотичних засобів – це:

- а) сукупність злочинів, що пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів;
- б) сукупність злочинів, учинених на території України за певний проміжок часу;
- в) контрабанда наркотичних засобів;
- г) сукупність осіб, які вживають наркотичні засоби.

II. Побудуйте логічно-структурну схему системи управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Поняття злочинності та її види.
2. Причини і умови жіночої злочинності в Україні.
3. Зародження та розвиток кримінологічної думки в Україні.

Варіант № 26

I. Виконайте тестові завдання:

1. Токсикоманія – це:

- а) відносно поширене статистично стійке явище, яке полягає у вживанні деякою частиною населення наркотичних (та токсичних) речовин та у відповідних наслідках;
- б) патологічний (хворобливий) потяг до вживання наркотичних засобів;
- в) негативне соціальне явище, що є сукупністю антисуспільних діянь, зумовлених хворобливою залежністю людського організму від постійного вживання наркотичних засобів і психотропних речовин;
- г) пристрасть до речовин (синтетичних, біологічних, рослинних) або лікарських засобів, що не належать до реєстру наркотиків, шляхом вдихання або іншим способом з метою досягнення одурманюючого ефекту.

2. Алкоголізм – це:

- а) систематичне надмірне вживання алкогольних напоїв, яке знижує рівень соціальної активності особи і негативно впливає на здоров'я людини;
- б) найбільш поширений вид наркоманії як психопатологічної потреби у спиртних напоях, що призводить до сп'яніння (має три стадії: наслідування, звичка і хвороба);
- в) важке захворювання, яке настає у зв'язку зі зловживанням спиртними напоями і призводить до порушення норм поведінки в побуті, суспільстві, у сфері трудової діяльності та характеризується нестримним потягом до алкоголю, залежністю від нього;
- г) усе перелічене вище.

3. СНІД – це:

- а) хвороба, що виникає у разі безладних статевих зв'язків, наркоманії, випадкового зараження у лікарнях шляхом переливання крові та вражає імунну систему людини;

- б) соціальна хвороба, яка вражає життєво важливі органи людини;
- в) небезпечне вірусне захворювання, яке призводить до глибокого враження імунної системи людини, розвитку інфекційних захворювань і злоякісних новоутворень у поєднанні з тяжкими психічними розладами, передається статевим або іншим шляхом від вірусоносія до здорової людини;
- г) усе перелічене вище.

4. У структурі злочинності неповнолітніх переважають:

- а) крадіжки;
- б) розбійні напади;
- в) хуліганство;
- г) вбивства.

5. До основних типів злочинців належать:

- а) випадкові, ситуативні, злісні, особливо злісні;
- б) випадкові і ситуативні;
- в) ситуативні і злісні;
- г) випадкові, ситуативні, злісні.

II. Побудуйте логічно-структурну схему історичних етапів розвитку кримінологічної науки в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Кількісні та якісні характеристики злочинності.
2. Основні ознаки кримінологічної характеристики особи злочинця.
3. Причини та умови економічної злочинності.

Варіант № 27

I. Виконайте тестові завдання:

1. Чинник, який суттєво впливає на злочинність неповнолітніх:

- а) негативний вплив сім'ї;
- б) позитивний вплив сім'ї;
- в) спілкування у спортивних гуртках;
- г) бажання розвиватись у позитивному напрямі.

2. Кримінальна міліція у справах дітей займається:

- а) організацією роботи щодо боротьби з правопорушеннями серед неповнолітніх, проводить оперативно-розшукові та профілактичні заходи;

- б) забезпечують розслідування кримінальних справ про злочини, які скоїли неповнолітні;
- в) організацією роботи щодо боротьби з правопорушеннями серед неповнолітніх;
- г) захистом прав і законних інтересів неповнолітніх.

3. Підлітки, які страждають на алкоголізм та наркоманію, направляються в центри медико-соціальної реабілітації органів охорони здоров'я у віці:

- а) 9 років на строк не більше п'яти років;
- б) 10 років на строк не більше трьох років;
- в) 12 років на строк не більше одного року;
- г) 11 років на строк не більше двох років.

4. Приймальники-розподільники для дітей, підпорядковані ОВС, призначені для тимчасового тримання окремих категорій неповнолітніх, а саме:

- а) осіб, які вчинили злочини і яких необхідно ізолювати, віком від 11 до 18 років;
- б) осіб, які самовільно залишили виправну або іншу установу, де вони перебували;
- в) осіб, які вчинили у віці від 11 до 14 років суспільно небезпечні діяння, і якщо є потреба, негайно ізолювати їх (за постановою органу дізнання, слідчого, санкціонованою прокурором або постановою суду);
- г) осіб, що згідно з рішенням суду направляються у спеціальні виправні установи.

5. До основних завдань служб у справах дітей належать:

- а) координація зусиль органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності у вирішенні питань соціального захисту неповнолітніх і організації робіт, пов'язаних із запобіганням бездоглядності, правопорушень серед них;
- б) виявлення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів неповнолітніми, вжиття заходів щодо їх усунення;
- в) виявлення дорослих осіб, що втягують неповнолітніх у злочинну діяльність;
- г) внесення змін до законодавства щодо боротьби зі злочинністю неповнолітніх.

II. Побудуйте логічно-структурну схему стану рецидивної злочинності в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Класифікація «жертв» злочинів.
2. Кримінологічна інформація: поняття, джерела та основні вимоги, які пред'являються до неї.
3. Система профілактики злочинів.

Варіант № 28

I. Виконайте тестові завдання:

1. Рецидив злочинів – це:

- а) сукупність суспільно небезпечних діянь, які послідовно вчинені однією особою;
- б) сукупність суспільно небезпечних діянь, які послідовно вчинені групою осіб;
- в) повторне вчинення злочину після засудження за попередній злочин за умови, що судимість не погашена або не закінчилися строки давності притягнення до кримінальної відповідальності;
- г) вчинення кількох злочинів, незалежно від того, чи винний засуджений за перший злочин.

2. Дайте визначення кримінологічному рецидиву:

- а) вчинення послідовно особою двох і більше злочинів;
- б) вчинення злочину після непогашеної судимості;
- в) повторне вчинення злочину незалежно від погашеної судимості та притягнення особи до відповідальності;
- г) вчинення декількох злочинів різних за об'єктами.

3. Що являє собою пенітенціарний рецидив?

- а) вчинення злочину після відбуття покарання;
- б) вчинення злочину після умовно-дострокового звільнення особи з місць позбавлення волі;
- в) вчинення злочину в період ресоціалізації особи до погашення або зняття судимості;
- г) вчинення злочину в момент відбуття покарання.

4. Простий рецидив передбачає:

- а) одну судимість;
- б) дві судимості;
- в) три судимості;
- г) три і більше судимостей.

5. Складний чи багаторазовий рецидив передбачає:

- а) дві судимості;
- б) три і більше судимостей;
- в) чотири судимості;
- г) чотири і більше судимостей.

II. Побудуйте логічно-структурну схему стану професійної злочинності в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

- 1. Завдання, об'єкти і суб'єкти кримінологічних досліджень.
- 2. Методика дослідження злочинності.
- 3. Причини та умови виникнення та існування негативних соціальних «фонових» явищ.

Варіант № 29

I. Виконайте тестові завдання:

1. Дайте найбільш точне визначення економічної злочинності:

- а) сукупність злочинів, об'єктом яких є економічні відносини, що охороняються державою;
- б) сукупність злочинів, що посягають на державне або колективне майно;
- в) самостійний вид злочинності, об'єктом якої є господарська діяльність, економічні процеси та відносини;
- г) сукупність злочинних діянь, що здійснюються в галузі підроблення банківських документів, привласнення грошей, шахрайства та валютних операцій.

2. До «блокомірцевої» злочинності належать:

- а) вбивства на замовлення;
- б) економічні та комп'ютерні злочини;
- в) торгівля зброєю;
- г) контрабанда та проституція.

3. Структура економічної злочинності в загальному вигляді – це:

- а) розкрадання, підроблення грошей, вимагання;
- б) ухилення від сплати податків, фіктивне підприємництво, підроблення грошей;
- в) фіктивне підприємництво, вимагання, підроблення грошей, крадіжки приватного майна;
- г) підроблення грошей, розкрадання державного і колективного майна, вимагання.

4. Злочини у сфері господарської діяльності в загальному вигляді – це:

- а) фіктивне підприємництво, легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом, незаконне використання знаку для товарів;
- б) шахрайство з фінансовими ресурсами, фіктивне підприємництво, незаконні дії щодо приватизації паперів;
- в) шахрайство, фіктивне підприємництво, незаконне використання знаку для товарів, фіктивне банкрутство;
- г) фіктивне банкрутство, шахрайство, фіктивне підприємництво.

5. Злочини у сфері службової діяльності:

- а) незаконні дії щодо приватизації паперів, зловживання владою або службовим становищем, фіктивне банкрутство;
- б) зловживання владою або службовим становищем, злочини у сфері зовнішньоекономічної діяльності, перевищення влади або службових повноважень;
- в) шахрайство, зловживання владою або службовим становищем, злочини у сфері банківської діяльності;
- г) фіктивне підприємництво, шахрайство, фіктивне банкрутство.

II. Побудуйте логічно-структурну схему стану злочинності неповнолітніх в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Стан та розвиток вітчизняної кримінології у 20-30-ті роки ХХ ст.
2. Виникнення та становлення віктимології як науки.
3. Біологічні теорії причин злочинності.

Варіант № 30

I. Виконайте тестові завдання:

1. Професійна злочинність – це:

- а) сукупність злочинів, вчинених рецидивістами;
- б) сукупність злочинів, вчинених особами, які обрали кримінальну діяльність як засіб існування;
- в) сукупність злочинів, вчинених з високим рівнем майстерності;
- г) сукупність злочинів, вчинених на певній території, за певний проміжок часу.

2. Яка з перелічених ознак не характерна для професійної злочинності?

- а) систематичне вчинення злочинів службовою особою з використанням свого службового становища з корисливих мотивів;
- б) наявність стійких тісних контактів у злочинному середовищі;
- в) є для суб'єкта основним джерелом існування;
- г) наявність злочинної кваліфікації.

3. Під кримінальною спеціалізацією слід розуміти:

- а) вузький набір способів злочинних дій;
- б) оволодіння усіма існуючими методиками злочинних дій і застосування їх залежно від обставин;
- в) отримання максимальних доходів унаслідок злочинної діяльності;
- г) вчинення значної кількості невмотивованих злочинів.

4. Кримінальний професіоналізм зумовлено:

- а) систематичним вчиненням злочинів;
- б) вчиненням злочинів у вигляді промислу;
- в) вчиненням злочинів з використанням різних знарядь;
- г) вчиненням злочинів у складі злочинного угруповання.

5. Яку з перелічених категорій не можна віднести до професійних злочинців?

- а) особи, котрі систематично вчиняють хуліганські дії;
- б) особи, котрі вчиняють злочини з використанням свого службового становища;
- в) злочинці-крадії;
- г) злодії у законі.

II. Побудуйте логічно-структурну схему стану службової злочинності в Україні.

III. Дайте відповідь на контрольні питання:

1. Методика дослідження злочинності.
2. Особа потерпілого та її кримінологічне значення.
3. Поняття, види та рівні латентної злочинності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова література:

1. Бандурка А. М. Преступність в Україні: причини и противодействие : [монографія] / А. М. Бандурка, Л. М. Давыденко МВД України. НУВД. – Х. : Основа, 2003. – 367 с.
2. Блажківський Є. Актуальні питання боротьби зі злочинністю (Ситуація в Києві) // Вісник прокуратури / Є. Блажківський. – К., 2007. – № 3. – С. 23–27.
3. Бойко А. Детермінація злочинності як вид соціальної детермінації / А. Бойко // Право України. 2009. – № 7 – С. 39.
4. Гвоздецький В. Нормативно-правова база щодо протидії корупції в Україні: напрями удосконалення / Гвоздецький В. // Право України. – 2007. – № 2. – С. 105–108.
5. Гель А. Вивчення особи засудженого як підготовка до його допиту / А. Гель, Н. Клименко // Право України. – 2003. – № 9. – С. 90.
6. Герасименко Л. В. Особливості детермінації злочинної поведінки неповнолітніх / Л. В. Герасименко // Науковий вісник Київ. нац. ун-ту внутр. справ. – 2006. – № 2. – С. 130–134.
7. Голіна В. В. Запобігання злочинності в Україні : [навч. посібник] / В. В. Голіна. – Х. : Нац. юрид. акад., 2007. – 107 с.
8. Головкін Б. Дослідження смислової сфери особистості корисловонасильницького злочинця / Б. Головкін // Вісник прокуратури. – К., 2007. – № 7.– С. 77–85.
9. Гришко О. До проблем віктимності осіб похилого віку при вчиненні проти них злочинів / О. Гришко // Підприємництво, господарство і право. – К., 2007. – № 1. – С. 105–109.
10. Денисова Т. Запобігання злочинам як одна з пріоритетних функцій кримінального покарання / Т. Денисова // Право України. 2009. – № 7 – С. 66.
11. Джужа О. Джерела кримінологічної інформації про стан злочинності в Україні / О. Джужа, Д. Голосніченко, А. Кирилюк // Право України. – № 12.– 2003. – С. 65–70.
12. Джужа О. М. Сучасний погляд на розвиток кримінології / О. Джужа, Д. Голосніченко, А. Кирилюк // Право України. – № 2. – 2003. – С. 97–101.

13. Джужа О. М. Кримінологія. Альбом схем (Загальна і Особлива частини) : [навчальний посібник] / О. М. Джужа, Є. М. Моїсєєв, В. В. Василевич ; під загальною редакцією О. М. Джужи. – К. : НАВСУ, 2000.
14. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. / А. П. Закалюк. – К. ; Видавничій Дім «Ін Юре», 2007.
15. Заросинський Ю. Причини і умови злочинності неповнолітніх потребують теоретичного і практичного розроблення / Ю. Заросинський, О. Заросинський // Право України. – 2004. – № 3. – С. 64.
16. Ігнатов О. Мотивація насильницьких злочинів, що вчиняються працівниками ОВС / О. Ігнатов // Право України. – 2008. – № 4. – С. 56.
17. Кальман А. Г. Понятийный аппарат современной криминологии (терминологический словарь) / А. Г. Кальман, И. А. Христич / Ин-т изучения проблем преступности. Акад. правовых наук Украины. – Х. : Новасофт, 2005. – 271 с.
18. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : [підручник] / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін. ; за заг. ред. В. В. Голіни. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2009. – 288 с.
19. Кримінологія: Спеціалізований курс лекцій зі схемами: Загальна та Особлива частини : [навчальний посібник] / За заг. ред. О. М. Джужи. – К. : Атіка, 2001.
20. Кримінологія і профілактика злочинів : Курс лекцій : У 2-х кн. Особлива частина / Ю. В. Александров, А. П. Гаврилишин, О. М. Джужа та ін. / За заг. ред. О. М. Джужи. – К. : Національна академія внутрішніх справ України, 2000.
21. Кримінологія. Особлива частина : [навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти] // М. Даньшин, В. В. Голіна, О. Г. Кальман ; За ред. М. Даньшина. – Харків : Право, 1999.
22. Круміна М. Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє вбивства і тілесні ушкодження з необережності / М. Круміна // Право України. – 2006. – № 2. – С. 78.
23. Кулик О. Кримінологічний аналіз злочинності в Україні: напрями вдосконалення методології та методики / О. Кулик // Право України. – 2009. – № 7 – С. 52.

24. Курс Кримінології: Особлива частина. підручник : У 2 кн. / М. В. Корнієнко, Б. В. Романюк та ін. / За заг. ред. Джужи О. М. – К. : Юрінком-Інтер, 2001. – 480 с.
25. Литвак О. М. Державний контроль над злочинністю / О. М. Литвак // Право України, 2000. – № 5. – С. 7.
26. Мартиненко О. Кримінологія злочинності в ОВС / О. Мартиненко // Право України. – 2004. – № 4. – С. 83.
27. Мінченко О. Кримінологічна характеристика наркоманії та проституції: сучасний стан і тенденції / О. Мінченко // Право України. – 2009. – № 9. – С. 67.
28. Орлов Ю. Кримінологічна експертиза нормативно-правових актів як засіб протидії злочинності / Ю. Орлов // Право України. – 2008. – № 2. – С.101.
29. Шакун В. Межі впливу на злочинність / В. Шакун // Право України. – 2009. – № 7 – С. 16.
30. Шелухін М. Управління кримінологічною безпекою на транспорті / М. Шелухін // Право України. – 2009. – № 11. – С. 89.

Додаткова література:

1. Заросинський Ю. Наркоманія: стан і проблеми боротьби з нею на сучасному етапі / Ю. Заросинський, О. Заросинський // Право України. – 2007. – № 8. – С. 61–64.
2. Зарубей В. Особливості особи іноземного злочинця як елемент криміналістичної характеристики / В. Зарубей // Право України. – К., 2007. – № 7. – С. 90–93.
3. Ильяшенко А. Н. Проблемы совершенствования практики применения уголовно-правовых норм, используемых при привлечении к ответственности за криминальное насилие семье / А. Н. Ильяшенко, И. А. Морчев // Российский следователь. – 2007. – № 8. – С. 20–24.
4. Ігнатів О. М. Попередження насильницьких злочинів, що вчиняються працівниками органів внутрішніх справ України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.08) / О. М. Ігнатів // Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2007. – 20 с.
5. Кальман А. Г. Понятийный аппарат современной криминологии (терминологический словарь) / А. Г. Кальман, И. А. Христич / Ин-т изучения проблем преступности. Акад. правовых наук Украины. – Х. : Новасофт, 2005. – 271 с.
6. Кальман О. Г. Збитки від економічних злочинів і проблема їх обліку / О. Г. Кальман // Правова держава Україна: проблеми, перспективи розвитку. – Х., 1995. – С. 280–281.

7. Ключев М. М. Прикладні аспекти формування змісту і структури програми запобігання злочинності / М. М. Ключев // Проблеми транспортної галузі та удосконалення транспортного законодавства : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Одеса, 2007. – С. 56–58.
8. Ключев О. Розмежування запобіжної і профілактичної діяльності органів внутрішніх справ / О. Ключев // Право України. – К., 2005. – № 3. – С. 98–101.
9. Коноваленко О. О. Корисливо-насильницькі злочини проти власності: їх кількісно-якісний аналіз / О. О. Коноваленко // Право України. – 2006. – № 2. – С. 70–73.
10. Коноваленко О. Особа злочинця корисливо-насильницької спрямованості: кримінологічна характеристика і типологія / О. Коноваленко // Право України. – 2006. – № 4. – С. 75–78.
11. Коноваленко О. Рівень і тенденції корисливо-насильницьких злочинів проти приватної власності / О. Коноваленко // Право України. – 2007. – № 2. – С. 78–82.
12. Корж В. П. Методика расследования экономических преступлений, совершаемых организованными группами, преступными организациями: Руководство для следователей : [научно-практическое пособие] / В. П. Корж ; Нац. ун-т вн. дел. – Х. : Лицей, 2002. – 279 с.
13. Легецький М. П. Кримінальна міліція як суб'єкт профілактики правопорушень, пов'язаних з обігом наркотиків серед неповнолітніх / М. П. Легецький // Українська академія внутрішніх справ / НАВСУ. – К., 2007. – № 4. – С. 143–151.
14. Лукаш А. С. Згвалтування: кримінологічна характеристика, детермінація та їх попередження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.08) / А. С. Лукаш ; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х. : 2007. – 19 с.
15. Медицький І. Б. Вплив соціальних факторів на злочинність в умовах становлення незалежної Української держави / І. Б. Медицький. – Івано-Франківськ, 2007. – 222 с.
16. Микитчик А. Основні напрями запобігання шахрайству з нерухомістю / А. Микитчик // Право України. – 2007. – № 4. – С. 57–60.
17. Миллер А. И. Противоправное поведение несовершеннолетних (генезис и ранняя профилактика) / А. И. Миллер. – К., 1985. – С. 112.
18. Неформальные группы с антиобщественной направленностью, преступность несовершеннолетних / А. Н. Ильшенко, В. В. Хатуева // Российский следователь. – 2007. – № 11. – С. 21–24.
19. Новиков Ю. В. Кримінологическая характеристика преступлений как теория и как результат научно-познавательной деятельности / Ю. В. Новиков // Российский следователь. – 2007. – № 6. – С. 14–16.

20. Організована злочинність в Україні та країнах Європи : [посібник] / О. М. Джужа, В. В. Василевич, Н. В. Кулакова та ін. – К. : НАВСУ, 2007. – 247 с.
21. Павлов А. С. Убийство, сопряженное с изнасилованием / А. С. Павлов // Российский следователь. – 2007. – № 1. – С. 17–19.
22. Питання боротьби зі злочинністю. Збірник наук. праць. Випуск 14 / Ред. кол. : Ю. В. Баулін та ін. – Х. : Вид-во «Кроссруд», 2007. – 284 с.
23. Поклад В. І. Методологія і методика вивчення латентної злочинності : [навч. посібник] / В. І. Поклад. – Луганськ : Луган. держ. ун-т внутр. справ, 2007. – 47 с.
24. Расюк Е. Кримінологічна характеристика лідера організованої групи, злочинна діяльність якої пов'язана з наркобізнесом / Е. Расюк // Право і суспільство. – 2006. – № 1. – С. 87–93.
25. Умисні вбивства. Профілактика та розкриття : [практичний посібник] / О. П. Снігерьев, В. В. Матвійчук, Д. Й. Никифорчук. – К. : КНТ, 2005. – 99 с.
26. Филонов В. Преступность в особо крупном городе: состояние, причины и меры по ее предупреждению : [монография] / В. Филонов, Д. В. Федоренко ; Под ред. проф. В. П. Филонова. – Донецк : ДИВД МВД Украины, 2002. – 280 с.
27. Чеханюк Л. Вдосконалення законодавства України щодо захисту жертв насильства у сім'ї / Л. Чеханюк // Право України. – 2007. – № 6. – С. 119–122.
28. Чуфаровский Ю. В. Криминология в вопросах и ответах : [учеб. пособие] / Ю. В. Чуфаровский. – М. : ТК Велби, Изд-во «Проспект», 2007. – 144 с.
29. Шмигаль Т. Профілактична діяльність слідчого при розслідуванні злочинів, учинених неповнолітніми / Т. Шмигаль // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 1. – С. 153–157.

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

Ганна Леонідівна Шведова
кандидат юридичних наук

КРИМІНОЛОГІЯ

Методичні рекомендації
для підготовки до практичних занять
для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»
галузі знань 0304 «Право»
напряму підготовки 6.030401 «Правознавство»

Випуск 219

Редактор *Г. Л. Шведова*.
Технічний редактор *М. Шевчук*. Комп'ютерна верстка *А. Іщенко*.
Друк *О. Мішалкіна*. Фальцювальньо-палітурні роботи *Ю. Шаповалова*.

Підп. до друку 10.06.2014 р.
Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.
Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 4,65. Обл.-вид. арк. 2,72.
Тираж 100 пр. Зам. № 4443.

Видавець і виготовлювач: ЧДУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десанників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chdu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3460 від 10.04.2009 р.